

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

KATEDRA ANGLISTIKY

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Individuální výuka anglického jazyka u dospělých studentů

The Individual Teaching of English to Adult Students

2007

Autor diplomové práce: Michaela Slaninová

Obor: ZŠ AJ-NJ

Vedoucí diplomové práce: PhDr. Lucie Betáková, M.A., Ph.D.

Anotace

Katedra anglistiky

Michaela Slaninová, 5 AJ-NJ

2007

Individuální výuka anglického jazyka u dospělých studentů

Tato diplomová práce je na počátku zaměřena na individuální výuku jako takovou, na její výhody a nevýhody. Později se soustředí na specifické potřeby dospělých studentů a na rozdíl ve výuce dospělých ve srovnání s mladými studenty.

Dále tato práce obsahuje návod, jak provést analýzu potřeb jednotlivce.

Cílem je přiblížit téma výuky dospělých jednotlivců a poskytnout užitečné rady jak studentovi tak vyučujícímu.

V praktické části byl proveden výzkum, pro nějž bylo využito dotazníkové formy a řízeného rozhovoru. Získané informace odrazují povědomí a náhled dospělých studentů a učitelů na individuální výuku.

V práci je obsažen různý výukový materiál vhodný pro individuální výuku dospělých a také studijní plán s konkrétním jazykovým materiálem na dva vyučovací bloky odpovídající konkrétním potřebám dospělého jednotlivce pracujícího pro zahraniční společnost.

Annotation

Department of English

Michaela Slaninova, 5 AJ-NJ

2007

The Individual Teaching of English to Adult Students

In the beginning this diploma thesis is focused on teaching of individuals, on its advantages and disadvantages. Later on it concentrates on the specific needs of adult learners and on the difference between teaching adults and young students.

The next part of the thesis is a description of carrying out the analysis of the individual's needs.

The aim is to approach the issue of individual adults' teaching and provide useful tips for both the student and the teacher.

In the practical part a survey was carried out for which a questionnaire and a controlled dialogue were used. The information gained through these instruments reflects the adult students and teachers' view of the individual learning and teaching.

The diploma thesis includes teaching material appropriate for individual teaching of adults and also two lesson plans adequate to the needs of the adult individual working for a foreign corporation.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma Individuální výuka anglického jazyka u dospělých studentů vypracovala samostatně s použitím literatury a podkladových materiálů, které uvádím v bibliografii.

V Českých Budějovicích dne

Michaela Slaninová

Poděkování

Ráda bych vyjádřila upřímné poděkování PhDr. Lucii Betákové, M.A., Ph.D. za odborné vedení této diplomové práce, zapůjčení materiálu a za cenné rady a připomínky, jež mi po celou dobu ochotně poskytovala.

Obsah

	str.
1. Úvod	8
2. Co to je ESP?	12
3. Individuální výuka	12
3.1. Výhody a nevýhody individuální výuky.....	14
3.1.1. Vyučovací techniky přístupné a nepřístupné individuální výuce ..	15
3.1.2. Výhody a nevýhody individuální výuky pro učitele	16
3.1.3. Výhody a nevýhody pro studenta	17
3.1.4. Jak tyto nevýhody minimalizovat?.....	18
3.2. Autonomous learning (autonomní - samostatné učení)	19
3.3. Individuální výuka dospělých	20
3.3.1. Požadavky kladené na lektora individuálních kurzů i pro dospělé	21
3.3.2. Srovnání – rozdíly mezi metodami výuky	
4. dospělých studentů a dětí	22
4.1.1. Motivace dospělých jednotlivců učit se angličtinu	27
5. Analýza potřeb jednotlivce	29
5.1. Analýza cílové situace	30
5.2. Analýza potřeb učení	31
6. Užitečné tipy pro plánování individuálních hodin pro dospělé	33
6.1. Jak by mohla vypadat první seznamovací hodina?	33
6.2. Další rady pro individuální výuku dospělých studentů	35
6.3. Jak pracovat s texty při individuální výuce dospělých?	37
6.4. Simulation (simulace – nápodoba)	38
6.5. Možné aktivity při individuální výuce	39
7. Jak využít internet v individuální výuce	40
8. Zpracování dotazníků a výsledky řízeného rozhovoru	44
8.1. Řízený rozhovor	44
8.2. Dotazník	45
8.3. Analýza výsledků dotazníkového šetření	46
9. Dospělý student, kterého vyučuji angličtinu individuálně	54
9.1. Výsledky řízeného rozhovoru se studentem	
9.1.1. o našich společných hodinách	55

10. Co by měl vyžadovat student od učitele při individuální výuce?	58
11. Jak má vyučující správně postupovat při výuce jednotlivce?	59
12. Příprava na hodinu angličtiny pro mého studenta	60
13. Závěr	83

Summary

Bibliografie

Seznam příloh

Přílohy

1 Úvod

Téma individuální výuky dospělých jsem si vybrala na základě svých zkušeností z praxe. Toto téma je mi blízké, protože již třetím rokem vyučuji ve strojírenské firmě a v jazykové škole dospělé studenty individuálně. Cílem mé práce je osvětlit zákonitosti individuální výuky, poukázat na její kladné a záporné stránky, poskytnout lektorům užitečné informace k tomuto typu výuky. Tato práce by měla být pomůckou, které se chopí učitel, jenž právě začíná s individuální výukou nebo který řeší nějaké problémy v této výuce nebo si ji může přečíst každý jen pro zajímavost a věřím, že zde nalezne více než jednu užitečnou informaci.

Myslím si, že mnozí jazykoví lektori se dříve nebo později setkají s úkolem vyučovat jednoho dospělého. Nastala doba, kdy se cizí jazyk stal základním požadavkem nejen v zaměstnání ale již i v každodenním životě.

„Angličtina je dnes bez nadsázky prostředkem globální komunikace, stejně jako latina ve středověku, či později v oboru diplomacie francouzština. K rozšíření angličtiny napomohl bezpochyby internet, filmový průmysl, nové technologie a expanze nadnárodních firem.

Pro zajímavost uvedme, že podle průzkumů již z roku 1999 bylo 78,3 procent všech internetových stránek v angličtině, dvě procenta v němčině a 1,2 procenta ve francouzštině.

V Evropě se anglickým jazykem domluví více než 50% obyvatel. Dotýká se téměř všech oblastí, vědou počínaje a hovorovým slangem konče. Angličtina, respektive její znalost, dnes není jen koníčkem či bohulibou činností (vzpomeňme na známé heslo Komenského: "Kolik jazyků umíš, tolikrát jsi člověkem"), ale stává se téměř holou nutností v boji o přežití - alespoň tedy na trhu práce.“

(<http://www.anglictina-vyuka.cz/content/view/1/>)

Proto se objevují zájemci o individuální výuku anglického jazyka, ať už jej potřebují pro práci nebo zatím jen ve škole. Bohužel musím podotknout, že

materiálu o výuce a pro individuální výuku dospělých je velmi málo a podle mého názoru je trochu opomíjena.

Pro svou práci jsem čerpala z publikací o ESP a Business English, z internetu a z dalších zdrojů. Při zpracovávání informací mi byl velmi nápomocen internetový server www.onestopenglish.com. Rovněž aplikuji své znalosti získané na pedagogické fakultě při studiu psychologie a pedagogiky, z nichž jsem již složila státní zkoušky, obecné didaktiky i oborových didaktik. S politováním jsem zjistila, že k individuální výuce existuje velmi málo české odborné literatury. Čerpala jsem převážně z britských zdrojů, které jsem přeložila do češtiny. Také jsem využila svých dosavadních zkušeností s výukou jazyků.

Diplomová práce je rozdělena na dvě části: teoretickou a praktickou.

Teoretická část začíná popisem samotné individuální výuky, poté se zaměřuji přímo na dospělé studenty. Zabývám se tím, jak učit dospělé jednotlivce, jaké výhody a nevýhody to přináší. Snažím se v průběhu své práce zodpovědět otázky: Je pro žáka individuální výuka přínosnější než běžná frontální nebo skupinová výuka jazyků? Poskytuje tato výuka vyšší motivaci?

Má práce dále obsahuje návod, jak provést analýzu potřeb jednotlivce. Každý máme jiné potřeby a představy o výuce a vyučování a individuální přístup nám umožňuje zaměřit se právě na jednoho určitého studenta a jeho konkrétní potřeby, na to, co přesně od lektora a hodin angličtiny žádá a čeho chce dosáhnout. Na základě prokonzultovaných studentových potřeb a představ pak vyučující promyslí průběh vyučování, zhotoví osnovy.

V praktické části jsem zhotovila dotazník určený pro kohokoli, kdo má zkušenost s individuální výukou, to znamená jak pro studenty tak pro lektory. Tento dotazník nám poskytnul zajímavé informace o různorodých představách a názorech na individuální výuku. Podobné otázky, jaké obsahuje dotazník, jsem probírala rovněž v řízeném rozhovoru s mým individuálním studentem, s kolegyní a ředitelkou jazykové školy.

Formu řízeného rozhovoru jsem zvolila i pro splnění dalšího úkolu, jenž jsme si stanovili a který zní: Liší se potřeby a představy mého dospělého studenta o individuální výuce od mých představ?

Dále prezentuji studijní plán na dva kurzy individuální výuky angličtiny pro mírně pokročilého dospělého studenta pracujícího pro nadnárodní společnost.

Na základě dotazníků a zmíněné teorie v závěru mé diplomové práce poskytuji rady dospělému studentovi, co vyžadovat od individuální výuky a také rady vyučujícímu, jak by měl při této výuce postupovat.

Ráda bych poděkovala svému individuálnímu studentovi DiS. Stanislavu Brůžkovi a všem spolužákům, přátelům, kolegům a nynějším i bývalým studentům, kteří vyplnili můj dotazník, především učitelkám jazyků na ZŠ v Kaplici a ředitelce Vzdělávacího centra AGE Ing. Miladě Macků, které mi poskytly užitečné informace a podělily se se mnou o své zkušenosti z dlouholeté praxe.

I. TEORETICKÁ ČÁST

2 Co to je ESP?

ESP uvádím proto, že stejně tak jako individuální výuka vychází z potřeb jednotlivce. Lektor v individuální výuce tedy může čerpat mnohé informace právě z ESP.

Yildiz (2004) vysvětluje angličtinu pro specifické účely (English for Specific Purposes) jako přístup k výuce angličtiny jako cizího či druhého jazyka orientovaný na žáka. Odpovídá potřebám (většinou) dospělých studentů, kteří potřebují cizí jazyk pro specifické oblasti jako je věda, technologie, stavebnictví, zdravotnictví atd. ESP se zabývá tím, jaké strategie, postupy, metody, pomůcky či materiál má lektor v této situaci používat.

Ve své práci často čerpám z poznatků ESP, protože poskytuje mnoho doporučení, které považuji za společné s individuální výukou.

3 Individuální výuka

Nyní se budu zabývat již samotnou výukou jednotlivců - z obecného hlediska.

Co vlastně individuální výuka znamená? Jinými slovy je to výuka jednotlivců, tedy situace, kdy vyučujeme jen jednoho žáka. V angličtině je tento způsob výuky také nazýván „1-2-1 teaching“ neboli „one-to-one teaching“, tzn. výuka „jeden na jednoho“.

Proč výuka jednotlivců vůbec vznikla? Proto, že žák má specifické potřeby, kterým běžná výuka není schopna vyhovět.

Individuální výuka angličtiny je založena na efektivní interaktivní metodě učitel – žák, “face to face”. Základem je neustálá komunikace studenta a lektora. Mnoho firem dnes upřednostňuje u svých zaměstnanců individuální výuku angličtiny. Neboť narozdíl od hromadných či skupinových kurzů tento styl učení přináší vyšší efektivitu, rychlejší osvojení znalostí a ve výsledku i časovou a finanční úsporu.

„Učitel takto předá studentovi nejen nové poznatky, ale neustálou interakcí ho nutí mluvit. Lektor angličtiny může studentovi pomoci nejen získávat vědomosti či procvičovat a zdokonalovat své jazykové schopnosti, ale pomáhá mu i odbourat psychologickou bariéru mluvit cizím jazykem. Je totiž prokázáno, že až 90% lidí, kteří jazyk ovládají, ho není schopno kvůli komunikační bariéře použít. Při domácím "doučování" se minimalizují stresové faktory, které brání mozku se 100% soustředit.

Individuální výuka angličtiny je vhodná jak pro úplné začátečníky, tak pro pokročilé studenty, kteří chtějí své jazykové schopnosti zautomatizovat a dále prohlubovat. Stejně tak je individuální výuka angličtiny šitá na míru dětem od nejmenšího věku. Lektor může pomoci dítěti zvládnout domácí úkoly, procvičit slovní zásobu, vysvětlit nejasnosti či zabránit zažití chyb.“

(<http://www.indiana.edu/~l630tesp/>)

Individuální výuka může mít více podob. Je možné si pod tímto pojmem představit doučování konkrétní problematické látky, například v případě, kdy žák nepochopil část gramatiky nebo s ní má nějaké potíže, potřebuje ji ještě procvičit – pod dohledem lektora. Pak vyhledá jeho pomoc. V jiném případě si student uvědomí, že má problémy s jednou či více řečovými dovednostmi (tj. mluvení, poslech, psaní a čtení). Velmi často to bývá potřeba rozmluvit se. Potom poskytujeme pouze konverzační hodiny. Já jsem toto téma pojala především jako plnohodnotné vyučování – ať už začátečníky či pokročilé, které je schopno plně nahradit klasickou školní výukou s tím rozdílem, že se věnujeme jen jedinému žákovi.

Souhlasím s tvrzením Meldrumové (2006), že na knižním trhu je zarážející nedostatek materiálu pro individuální výuku. Zdá se, že tento vcelku běžný způsob výuky se bohužel v diskusích ELT (tj. vyučování anglického jazyka) příliš neprobírá. Nalezneme spoustu rad, jak zacházet se skupinou, jakoby výuka angličtiny jako cizího jazyka znamenala pouze organizování velkých skupin studentů.

Učitelovu roli při výuce jednotlivce popisuje Meldrumová jako potáčení se někde mezi učitelem, psychologem a přítelem. Lektor vyučující jednotlivce se nepotýká pouze se samotnou výukou, ale také se od něho očekává, že bude naslouchat osobním problémům svého studenta, což může být velmi vyčerpávající.

3.1 Výhody a nevýhody individuální výuky

Individuální výuka poskytuje spoustu výhod, které bych ráda zmínila;

Bowen (2006) tvrdí a já s jeho tvrzením nemohu než souhlasit, že první a pravděpodobně největší výhodou této výuky je příležitost soustředit se na lingvistické **potřeby pouze jediného** studenta/studentky. Tato výuka poskytuje individuální zaměření, které znamená, že se můžeme zabývat jen tím, co se daný jednatlivec potřebuje a chce naučit, vycházím z jeho **úrovně** a přináším materiál týkající se jen jeho **zájmů**. Vyučující může pracovat na **specifických potížích** jednotlivce, zabývat se trvalými gramatickými problémy ve formě doučování, vyplňovat mezery v gramatických znalostech studenta, zaměřit se na **výslovnostní trable** a intenzivně procvičovat svízelné oblasti jako je poslech. Navíc tam, kde by skupina téměř určitě nepřijala, aby byla hodina věnována tématu, který zajímá jen jednoho žáka, při individuální výuce je to žádoucí. Nabízí se možnost vysoce **koncentrovaného učebního plánu** šitého na míru. Individuální výuka také přináší obrovský zisk, co se týče **tempa a časového nastavení**. Ve třídě s patnácti studenty je těžké vyhovět všem a potěšit všechny a to po celou dobu. I když se snažíme sebevíc, stane se, že ti, kteří nejsou zrovna zapojeni, vypnou. Dalším pozitivem je, že jak vyučující tak žák/žákyně se mohou **pohybovat po místnosti**, jak potřebují, s více žáky si toto nemůžeme příliš dovolit..

Ve zkratce řečeno individuální výuka může být podnětná, koncentrovaná, kolaborativní a odměňující jak pro vyučujícího, jenž má dobrý pocit z odvedené práce, tak pro žáka.

Setkáme se také i s několika nevýhodami. Ti, kteří se staví proti individuální výuce, zdůrazňují **problém statutu**, který může hrát roli v individuálním vyučování a představovat překážku pro komunikaci. Student těžko přijímá staršího vyučujícího s lepšími znalostmi jako přirozeného partnera pro diskusi či spolupráci. Já ale mohu z vlastní zkušenosti říci, že mně se zatím daří udržovat se žákem přátelský vztah a diskutujeme a konverzujeme celkem přirozeně jako rovnoprávní partneři.

Nevýhodu spatřuji také v tom, že skupinová výuka je na rozdíl od výuky jednotlivců podnětnější, více studentů má více nápadů, mohou se doplňovat. Z vlastní zkušenosti mohu říci, že při skupinové výuce je větší legrace, je zábavnější.

Za těžko řešitelný problém považuji **hodnocení** při individuální výuce. Vyučující má sice možnost žáka známkovat, avšak nevidím v tom příliš smysl. V tomto případě odpadá motivace hodnocením. Pravděpodobně se při tomto typu vyučování nesetkáme s „honbou za jedničkami“. Nebude mít váhu ani skutečnost, že dáme studentovi pětku. Na druhou stranu se jednotlivec nemůže schovat za skupinu. Z vlastní zkušenosti mohu říci, že většina svědomitých dospělých studentů si nedovolí přijít na individuální hodinu nepřipravena a bez splněných domácích úkolů. Udělali by si ostudu. Jednotlivce hodnotíme převážně slovně. Jedinou zpětnou vazbou jsou studentovy výsledky a jejich ověření v praxi. Co může být lepší pocit než fakt, že například příjemce odpoví na náš e-mail a správně porozumí obsahu?

Další negativní stránkou je nemožnost skupinové práce. Tím se budeme podrobněji zabývat v následujícím úseku nazvaném Vyučovací techniky.

3.1.1 Vyučovací techniky přístupné a nepřístupné individuální výuce

Zabývejme se nyní technikami, které můžeme a nebo naopak nemůžeme při výuce jednotlivců využít. Vyučovací techniky nám mohou pomoci překonat nevýhody, o nichž jsme mluvili.

Podle Bowena (2006) existuje mnoho technik, které vyučující běžně používají ve skupinové výuce a jsou nevhodné pro výuku individuální. Běžné techniky jako **například práce v páru či ve skupině** v individuální výuce pravděpodobně **nepoužijeme**. Jedině v případě, že učitel nahrazuje partnera v dialogu. Je **zbytečné psát na tabuli** kvůli jednomu žákovi, postačí, když budeme **vysvětlovat gramatiku na papír**. Na druhou stranu individuální vyučování nabízí spoustu možností pro skutečnou **spolupráci**. Bowen nabízí srovnání vyučujícího, který sedí naproti studentovi přes stůl při klasickém rozhovoru a který **sedí vedle něho** a společně pracují na určitém úkolu. Musím s Bowenem souhlasit, že bude zajisté také rozdíl mezi učitelem, který stojí u tabule a píše překladové věty a takovým, jenž sedí u stolu vedle žáka, který píše na papír velikosti A3 příklady a kreslí obrázky, používá grafy, mapy atd., jež jsou východiskem pro diskusi.

3.1.2 Výhody a nevýhody individuální výuky pro učitele

Shrňme a doplňme si přehledně, jaké klady a zápory podle Bowena přináší individuální výuka vyučujícímu. Původně jsem se domnívala, že bych je mohla rozdělit například na výhody a nevýhody pedagogické, jazykové a sociální. Poté co jsem se přesvědčila o tom, že se tato hlediska značně prolínají a jejich dělení by bylo tedy velmi obtížné a nepřesné, rozhodla jsem se je uvést bez rozdělení.

Výhody:

- + Zabýváme se jen jednou úrovní znalostí a schopností.
- + Vybíráme materiál podle jednoho konkrétního žáka, tudíž snáze vyhovíme jeho potřebám.
- + Materiál k výuce může dodat student/ka.
- + My jako vyučující se můžeme také něco naučit. Student nám může poskytnout zajímavé informace o svých zájmech, své práci, zážitcích...
- + Můžeme strávit tolik času, kolik je potřeba, věnováním se potřebám jednoho studenta.

Nevýhody:

- Vyučující je stále „v provozu“, nemá možnosti si odpočinout například při skupinové práci či při dialogu, poněvadž musí být náhradou za partnera.
- Je těžké psát si poznámky pro opravu, aniž bychom tím neodradili studenta.
- Tím, že jsme jen dva, máme limitovaný výběr činností. Nemůžeme provozovat skupinovou práci a párovou jedinečně tak, že zastoupíme druhého studenta.
- Existuje málo materiálu pro individuální výuku; musíme jej sami vymýšlet či přetvářet.
- Lektor se někdy nachází i v roli poradce, což může považovat za stresující. Nemusí nám být vždy příjemné naslouchat osobním problémům svých studentů.
- Může dojít ke střetu názorů.

3.1.3 Výhody a nevýhody pro studenta

Nyní se podívejme detailně na to, jaká konkrétní pozitiva a negativa přináší tato výuka žákovi. Využijí rozdělení Meldrumové (2006).

Výhody:

- + Nelze nesouhlasit s Meldrumovou, že při individuální výuce má student stálou pozornost vyučujícího, tudíž **intenzivněji naslouchá angličtině a mluví více anglicky**, než by tomu tak bylo ve skupině. To považuji za veliké pozitivum.
- + Meldrumová dále zmiňuje, že student má větší možnost přispět do hodiny, podílet se na ní a cítí se součástí učebního procesu, když dodá materiál jako jsou knihy, písně, články z místních novin apod.
- + Jeho přednosti a nedostatky **nejsou srovnávány s ostatními** ve třídě. Tuto skutečnost shledávám obrovskou předností, obzvláště pro žáky citlivé na učitelovo hodnocení.
- + Jsou menší časové nátlaky. Řídíme se studentovým tempem, necítí se ve stresu kvůli tomu, že ostatní jsou rychlejší.
- + Individuální výuka znamená velkou výhodu **pro introvertní** studenty, kteří mají problém mluvit před více lidmi.

Nevýhody:

- Meldrumová poukazuje na důležitou skutečnost; je možné, že obě strany budou velmi vyčerpané, když spolu neustále komunikují - nepřírozeně dlouho.
- Jelikož studentův výkon nemůžeme srovnat s jiným a často se stává, že se neřídíme žádnou osnovou, **je složité změřit žákův pokrok**.
- Počítejme s tím, že student nebude mít čas studovat doma. Může nám na rovinu říci, že, co mu nepředáme v hodině, to se nenaučí. Zde odpadá i možnost domácích úkolů, které hrají ve výuce jazyků důležitou roli.
- **Žák nemůže konzultovat** látku, úkol atd. **s ostatními žáky**.
- Setkáme se se studenty, kteří nebudou nadšeni aktivitami jako je například diktát, písně či pohyb po třídě. Záleží na domluvě, ale ne vždy je možné žákovi vyhovět. Jsou aktivity, které musí být do hodiny zakomponovány, i když to studenta nebaví, například diktát či poslech.

V závěru této části bych se poprvé pokusila zodpovědět naši primární otázku: Je individuální výuka pro žáka přínosnější než běžná výuka? Pokud vezmeme v potaz uvedené výhody a nevýhody, nabízí se spíše odpověď: Ano, je přínosnější, protože je intenzivnější. Výuka je zaměřená na konkrétní potřeby, zájmy a potíže jednotlivce. Je brán ohled na jeho tempo. Student není srovnáván. Na tomto místě bychom se tedy zatím přiklonili k individuální výuce.

3.1.4 Jak tyto nevýhody minimalizovat?

Co bychom měli jako učitelé dělat pro to, aby negativní aspekty individuální výuky byly co nejmenší?

- Meldrumová radí, abychom byli otevření a tolerantní vůči přáním studenta. Snažme se mu vyhovět. Diskutujme v hodině o věcech, které se ho/jí opravdu dotýkají a které pro něho/ni mají význam: rodina, stres v práci, jeho plány a cíle, jednoduše o tom, co je mu blízké, o realitě
- Jelikož je výuka jednotlivce **nabitá soustředěním a interakcí** mezi oběma stranami, Bowen (2006) doporučuje dělat krátké **přestávky**. Například dojít si pro kávu nebo se projít, zatímco student čte nebo provádí jinou individuální aktivitu. Pravděpodobně to ocení i žák.
- Další rada Meldrumové zní: Neskrývejme, že si děláme poznámky. Vysvětlíme studentovi, proč to děláme. Znamenáme si nejen chyby, kterých se např. při mluvení dopustil a které následně společně rozebereme, ale také si poznamenejme, za co ho pochválíme.
- Účastníme se párových aktivit – hrajeme „studenta B“, čímž se dostaneme na podobnou úroveň jako je student, nejsme ten, co má navrch. Uvolňujeme napětí.
- Jsme v kontaktu s lektory, kteří se také zabývají individuální výukou. Předáváme si mnohdy cenné zkušenosti, konzultujeme případné problémy, čerpáme navzájem ze svých nápadů. Ne všichni lektoři jsou však ochotni se dělit o své vlastní nápady.

3.2 Autonomní (samostatné) učení

Podle mého soudu má autonomní učení mnohé společné a prolíná se s individuální výukou. Proto bych mu ráda věnovala jednu podkapitolu.

„Autonomní učení se vyznačuje **větší zodpovědností učícího se jedince, samostatností a individualizací** při konstrukci vědomostí. Aktuálnost problematiky vyplývá jednak ze změn, kladených na cíle komunikativně orientované cizojazyčné výuky i z moderního pojetí vyučovacího procesu, který klade velký **důraz na vlastní proces učení**, rozvoji učebních strategií a metod, které posilují princip samostatnosti. Ukazuje se, že i dnes se v cizojazyčné výuce poměrně málo žáků učí „proaktivně“, tj. iniciativně **plánují, strukturují a realizují** svůj vlastní proces učení. K rozvoji samostatného (autonomního) učení může přispívat, jestliže učení jak se učit je považováno za integrální součást učení se jazyku, takže si žáci postupně uvědomují, jak se učit, jaké mají **možnosti volby** a jaká volba jim vyhovuje. I v rámci institucionalizovaného systému výuky mohou být postupně vedeni k tomu, aby si sami vybírali, pokud jde například o materiály a pracovní postupy s ohledem na své potřeby, motivaci nebo schopnosti. Předpokladem je dlouhodobá integrace učebních strategií do učiva, vytváření podmínek a příležitostí pro učení, zpřístupnění materiálů, nabídka podnětů či využívání multimédií k samoučení.“

(http://www.ped.muni.cz/wger/konference/autonomie2006/cile_konference/main.htm)

Student je zodpovědný za plánování a organizaci svého učení. Je to učení s minimální podporou učitele.

Souhlasím s Knowlsem (2006), že vhodná forma učení pro dospělé je právě autonomní učení. Dospělí vyjádří své názory k tomu, co se chtějí učit. Jsou provázeni lektorem, jenž je v daném oboru zkušenější než oni. Povaha kurzu záleží na studentových potřebách. Je to příklad progresivního přístupu ke vzdělání. Také se tomuto učení říká „učení založené na zdroji“.

3.3 Individuální výuka dospělých

Dostáváme se k tématu našeho zaměření, a to k dospělým jednotlivcům. Nesmíme zapomínat na to, že dospělí jsou **dobrovolní** studenti se zvláštními potřebami a individuálními požadavky na učení. **Chtějí se učit, a to rychle a efektivně.** Na rozdíl od dětí si platí hodiny sami, je to jejich svobodné rozhodnutí **pramenící z jejich osobních potřeb.**

„Dospělí vstupují do kurzu s určitými zkušenostmi s učením. Mnozí z nich se neradi učí, poněvadž mají **nepříjemné vzpomínky** na dřívější školní praxi nebo **se bojí neúspěchu.** Proto může výběr správných vyučovacích metod hrát velmi důležitou roli. Je potřeba mít na paměti, že dospělí studenti často trvají na učebních stylech a technikách, které znají z minulosti. Úspěšný učitel dokáže spojit nové dovednosti a vědomosti se stávajícími. Většina dospělých studentů **vyžaduje příliv nových vědomostí a učitelovu podporu.** Při vytváření úspěšného učebního prostředí pro dospělé musí lektori stále pamatovat na to, že dospělí jsou mnohem více než pouhé dorostlé děti.“

(http://www.qub.ac.uk/alpine/ALPINE/6_1_1.htm)

Výuka dospělých jednotlivců přináší dvě základní nevýhody. Jednu jsem již zmínila, týká se problematiky hodnocení (viz podkapitola 3.1 Výhody a nevýhody individuální výuky). U dospělých studentů je tato skutečnost ještě markantnější, poněvadž kárání a motivování známkami nikam nevede.

Druhá závažná otázka zní: Dávat dospělým jednotlivcům domácí úkoly? Zastávám názor, že se dokonalé vyučování jazyků bez domácích úkolů neobejde. Bohužel dospělí studenti bývají velmi zaneprázdnění. Mají můj obdiv, že si vůbec vyšetří čas na navštěvování jazykového kurzu. Pokud nám žák na rovinu sdělí, že skutečně není schopen najít čas na domácí úlohy, nezbyvá nám nic jiného než se s tím smířit a přizpůsobit tomu výuku. Nucení do domácích úkolů nemá smysl, student je stejně nebude plnit. (Dále viz podkapitola Srovnání, bod 5.)

Proč se někteří učitelé vyhýbají výuce dospělých? Souhlasím s Bowenovým (2006) tvrzením, že mnozí lektori mají **strach učit dospělé z důvodu neznalosti studentova oboru**. Od lektora se neočekává, že bude odborníkem ve všech oborech. Postačí, když zaujme pozici informovaného laika a bude schopen klást vhodné otázky týkající se žákova pole působnosti. (Tím dosáhne např. prohlédnutím webových stránek firmy nebo stránek souvisejících s oborem.) Přeneseme zodpovědnost na žákova bedra tak, že mu dáme za úkol například vysvětlit specifické obchodní pojmy, se kterými přijde do styku. Také můžeme žáka požádat, aby prezentoval svou firmu nebo její produkt. Úkolem lektora je pak dohlížení, poskytování chybějící slovní zásoby a podání zpětné vazby třeba ve formě opravy závažných chyb. K tomuto způsobu výuky přistupuje vyučující tak, že nejen vyučuje ale také se sám učí. Obě strany by měly být uznávány jako experti – student jako expert ve svém oboru a vyučující jako odborník ve výuce jazyků a jako nezbytný zdroj jazykové informace.

3.3.1 Požadavky kladené na lektora individuálních kurzů pro dospělé

Navazme nyní na problematiku náročnosti vedení kurzů pro dospělé jednotlivce.

„Student vstupuje do kurzu s velkým očekáváním. Pravděpodobně má již představu o podobě kurzu a o tom, s jakým výukovým materiálem se bude pracovat. Učitel si je vědom tlaku, který je na něho kladen narůstajícím očekáváním, a může být znepokojen tím, že bude vyučovat něco, co se vymyká běžnému vyučování. Musí vynaložit více úsilí, aby naplnil žákovy naděje. Jak student tak vyučující mají neustále na paměti konečný výsledek a většina studentů má o výsledku přesnou představu. **Potenciál zklamání je obrovský.**“

(Kennedy, Bolitho 1984:135)

Naším úkolem je poskytnout rady učitelům, jak by měl při výuce jednotlivce postupovat. Zde jsou vyčteny jednotlivé činnosti:

- Od vyučujících individuálních hodin pro dospělé se očekává, že provede a interpretuje analýzu potřeb jednotlivce. Na základě této analýzy navrhne učební plán.
- Z dostupných materiálů, o nichž má dobrý přehled, vybírá a přizpůsobuje výukový materiál. Může se stát, že vhodný materiál nenalezne, pak bude muset zhotovit vlastní.
- Měl by rozvíjet své znalosti ze studentova oboru. I když to není možné přes noc, ESP a individuální výuka dospělých úspěšně mažou tlustou čáru mezi uměním a vědou na jedné straně a učiteli angličtiny na straně druhé. Jazykoví lektoři si nemohou dovolit nerozumět světu vědy a technologie.
- Často vyučujeme zaměstnance nějaké společnosti. Pro studenta je pohodlnější, když vyučující dochází přímo do firmy, kde probíhá výuka. K nevýhodám individuální výuky pro učitele bychom mohli připsat skutečnost, že se lektor může cítit jen jako poskytovatel služeb a na cizím „území“ pociťuje větší nervozitu.
- Učitel pracuje na vřelém, přátelském vztahu se svým studentem. Při vyučování by měla panovat příjemná atmosféra bez napětí. Poskytujeme důvěru. Můžeme mu/jí nabídnout tykání. Student by se neměl bát mluvit i za tu cenu, že se občas vyskytne chyba. Neopravujeme každou chybu.

3.3.2 Srovnání – rozdíly mezi metodami výuky dospělých studentů a dětí

Je velmi obtížné stanovit hranici, kdy se dítě stane psychicky dospělým. Při dovršení osmnáctého roku? Nebo záleží spíše na životních zkušenostech? U každého jedince probíhá psychický vývoj jinak.

Ve vzdělávání dospělých se vedou spory o tom, zda se dospělí učí jinak než děti a adolescenti. Sutherland (2006) tvrdí, že pro dospělé je zapotřebí jiného

způsobu výuky. Nazval ji andragogikou jako protiklad k pedagogice. V pedagogice lektor dává studentům instrukce, kdežto v andragogice lektor studenty **provází**.

Podle Knowlese (1978) existují čtyři základní rozdíly mezi dětmi a dospělými žáky. První spočívá v představě o řízení učení; dospělí chtějí **své učení řídit sami**, zatímco děti jsou závislé na druhých. Za druhé, dospělí mají mnohem **více praktických zkušeností** a dávají jim větší váhu než jakýmkoli jiným zdrojům. Třetí oblast zahrnuje **učební dovednosti, vůli a ochotu** (přípravenost). Knowles poukazuje na to, že děti se **musí** učit, kdežto pro dospělé je to účel jejich současných plánovaných potřeb. A konečně učení dětí je orientované na předmět a nabývá na významu až za delší dobu; učení dospělých je **orientované na problém nebo na učební plán a je hned použitelné**.

Dospělí studenti se liší od dětí, pokud jde o **učební zkušenosti, typ paměti, motivaci** a ze všeho nejvíce jedná-li se o jejich potřeby a očekávání. Poněvadž jsou oproti dětem trochu pozadu, co se týče jazyků, chtějí se učit **rychle a vidět téměř okamžitě výsledky**. Obvykle se dospělí příjemně vyučují, i když jsou věci, které s nimi nefungují. A které to jsou, se dozvíme z následujícího výzkumu, který je možno snadno aplikovat na naše podmínky. Situace v Polsku a u nás je velmi podobná.

Na základě dotazníku Strzalkové (2006) provedeném na padesáti dospělých polských studentech různých úrovní z oblasti bankovníctví, veřejné správy a průmyslu bylo zjištěno sedm okolností, které dospělí studenti angličtiny nemají v oblibě:

- 1, Učebnice pouze v anglickém jazyce. Ačkoli dospělí žáci oceňují na učebnicích dostupných na polském knižním trhu a užívaných ve většině jazykových kurzech jejich **logické strukturování materiálu a příjemný vzhled**, jedna z kritických připomínek byla, že se v nich nenachází **žádné poznámky či vysvětlivky v mateřském jazyce**. Když nevidí ani slovo v mateřštině, cítí se **naprosto závislí na vyučujícím a nemohou používat učebnici doma** při samostudiu nebo opakování. Naučit se slovíčka a gramatiku, kterou si žák nezapamatoval nebo nepoznamenal při hodině, je obtížné. Dospělí považují **listování ve slovníku a gramatických příručkách za příliš časově náročné a bývají odrazeni od samostudia**.

Tuto skutečnost jsem si ověřila u své matky, která začala studovat angličtinu. Učí se podle učebnice New Headway English Course pro začátečníky. Myslela jsem si, že je pro studenta přínosné, když si zvykne na to, že vše je psáno v angličtině. Matka si ale stěžuje, že ji to rozrušuje. Není schopna pochopit zadání cvičení a vysvětlení gramatiky by také raději upřednostnila v češtině. Proto jsem toho názoru, že nejvhodnější je kompromis; zadání úkolu by mělo být oboujazyčné, gramatika jen v mateřštině.

Docházíme tedy k závěru, že některé vysvětlivky v mateřštině a dvojjazyčné slovníčky by byly zajisté neškodnou pomůckou. Takové poznámky by nejen ušetřily studentovi čas, ale také by jim daly určitou jistotu, kterou často postrádají při nové zkušenosti s osvojováním cizího jazyka.

2, Role-plays. Mnoho dospělých studentů připouští, že mají zábrany, když dojde na hraní rolí (předstírání, že jsou někým jiným). Při těchto aktivitách je zapotřebí **dramatického talentu** - umět hrát a improvizovat. Když požádáme žáka aby převzal roli turisty v zahraničí nebo zákazníka v obchodě, některý se bude chovat téměř přirozeně, zatímco jinému se bude situace zdát umělá, bude postrádat nápady.

Řešením tohoto problému by mohlo být to, že bychom nespělým studentům poskytli podrobnější **instruktáž** o jejich roli, čímž bychom omezili pro některé nepříjemnou svobodu výběru.

3, Drilová cvičení. Při osvojování gramatiky dospělí žáci chtějí, aby se jim dostávalo jasných vysvětlení pokud možno bez zbytečné odborné terminologie tak, aby zcela rozuměli problému předtím, než jej začnou procvičovat. Dospělí studenti s kognitivním přístupem k učení nemají rádi typická drilová cvičení jako je substituce, opakování nebo přetváření vět. U mechanických cvičení studenti nechápou, jak by tato pasivní činnost mohla zlepšit jejich celkový jazykový výkon, a jednoduše **ztratí zájem**. Jejich způsob myšlení je přibližně takový: Nejprve musím pochopit, o čem to celé je a pak se pokusím to sám/sama použít ve větě. Brzy přijdou na to, že větě nemusí rozumět, což ztrácí smysl.

Náhradním procvičováním by mohla být cvičení, jako je odpovídání na **otázky s otevřeným koncem**, **popis obrázku** nebo kreslených příběhů či řešení **křížovek**.

Další možnou variantou jsou **překladová cvičení**, v nichž každá věta, i když má stejnou stavbu, je jiná. Student musí stavět větu od úplné nuly a přitom dávat pozor na význam toho, co říká. V některých případech, například u procvičování výslovnosti, u níž kognitivního myšlení zapotřebí není, se však drilu vyhnout nelze.

4, Učebnice bez žádného materiálu ke čtení nebo s uměle vytvořenými texty. Snad kvůli pozůstatku z gramaticko-překladové metody, kterou byli dospělí studenti kdysi vedeni, si neváží učebnic s důrazem na dialogy, obrázky a schémata a bez dlouhých pasáží ke čtení. Nová slovní zásoba se dá lépe zapamatovat, když je uvedena v kontextu delšího textu, v strukturované jednotce věnované obvykle jednomu námětu, se kterým si student později spojí skupinu nových slov.

Dospělé studenty neuspokojí každý materiál ke čtení. Musí být **zajímavý a realistický**. Neradi čtou o imaginárních postavách, které právě dorazily z jiné planety. Reportážemi o vymyšlených zemích je také nepřekvapíme. Pokud chceme diskutovat o daném textu, měl by být z oblasti jejich zájmu. Diskuzi vyvolá text dotýkající se **kontroverzních témat**. Autentické texty i základní úrovně mají větší smysl než uměle vykonstruované texty. Výběr učebnice s dostatečným množstvím zajímavého aktuálního materiálu dospělí určitě ocení.

5, Domácí úkoly. Dospělého studenta charakterizuje jeho permanentní **nedostatek času**. Jsou příliš zaneprázdnění plněním svých pracovních úkolů a rodinných povinností; jestliže se navíc rozhodnou přibrat cizí jazyk, zaslouží si obdiv. Chtějí se učit, ale mají na to doma velmi málo nebo vůbec žádný čas. Očekávají, že se toho při hodině naučí co nejvíce. Když dostanou domácí úkol, na který nenaleznou čas, mohou být velmi **frustrovaní** a může to vést až k tomu, že **kurz vzdají**.

Problém s úkoly považuji za velmi závažný. Podle mého soudu nedosáhneme žádoucích výsledků, když student nepracuje také doma. Avšak pokud student domácí úkol opakovaně nevypracuje, vzdejme to. Musí postačit aktivita v hodině. Problém vyřeší hodně **opakování a efektivní využití času**. To, co bychom zadali běžně za domácí úlohu, vypracujeme při hodině. Můžeme zadat náhradní úkol, který nevyžaduje čas navíc, jako např. poslouchání **rádia** (při řízení automobilu, např. stanice BBC) nebo **televizních zpráv a čtení tisku** v anglickém jazyce. V téměř

všech novinách nalezneme inzeráty v angličtině, některé firmy dokonce vydávají své anglické noviny. V dnešní době je velkým pomocníkem při osvojování cizího jazyka **internet**, jemuž věnuji později celou kapitolu.

6, Strnulý vyučující. Dospělí negativně reagují na učitele, kteří používají učebnici jako jedinou vyučovací pomůcku. Někteří lektoři užívají knihu nekriticky, nepřipravují si jiný materiál či slepě učí podle knihy pro učitele. Jedním z důvodů, proč dospělí zrovna nemilují svědomité provádění úkolů přesně podle učebnice může být to, že jim tento způsob učení připomíná jejich školní léta. Užívání stále stejného materiálu je nudné jak pro studenta tak pro lektora. Je nutné, aby vyučující byl inovativní, připravoval dodatečný materiál a organizoval třídní aktivity způsobem odlišným od instrukcí, které nabízí učebnice. Dospělí studenti ocení zajímavé nápady.

Očekávají, že jejich učitel bez problémů změní plán hodiny, vyučující musí být připraven **přizpůsobit se** měnícím se potřebám studenta.

7, Audionahrávky. Protože žákům nemůžeme vždy poskytnout vyučujícího, jenž by byl rodilým mluvčím, jsme nuceni používat nahrané konverzace, abychom jim kompenzovali potřebu slyšet autentickou angličtinu. Přestože mnozí žáci nemají poslech v oblibě, nelze se mu vyhnout.

Poslech může být i pro některé dospělé studenty velmi frustrující. Cítí se více pod tlakem, než když mají mluvit. **Stěžují si na kvalitu nahrávky a na okolní hluk (pozadí)**. Největší problémy jim dělá přirozená **rychlost** autentické řeči v nahrávce, která je zřejmě vyšší než nerodilého mluvčího - vyučujícího, na něhož jsou studenti zvyklí. Skutečnost, že mluvčí neuvádí vždy standardní angličtinu, (na mnoha kazetách a kompaktních discích se objevují hlasy dětí, starších lidí, lidí s různým sociálním a regionálním akcentem) může nejen dětem ale i dospělým studentům znepříjemnit život. Bohužel nezbyvá nic jiného než poslech pravidelně zapojovat do hodiny tak, aby si na něj žáci **zvykli** a problém překonali. **Přepsané kopie** nahrávek (tapescript) pro nahlédnutí pomohou dodat studentům jistotu.

Shrnutí srovnání rozdílů mezi dospělými studenty a dětmi

„Dospělí jsou nároční studenti cizího jazyka. Vyžadují, aby učení bylo co nejméně stresující. Chtějí se naučit co nejvíce při hodině, poněvadž mají potíže skloubit domácí studium s dalšími povinnostmi. Potřebují se opřít o některé instrukce a vysvětlivky v mateřském jazyce. Nejvíce je stresují „role-plays“ a poslech. Určitě existují další potíže, které mají dospělí při osvojování cizího jazyka. Proto by lektor neměl jen pozorovat, ale také se jich otevřeně zeptat. Čím více víme o tom, co mají naši studenti rádi či neradi, o to víc jsou naše hodiny úspěšné a o to větší mají smysl.“

(<http://exchanges.state.gov/forum/vols/vol36/no2/p39.htm>)

3.3.3 Motivace dospělých jednotlivců učit se angličtinu

Již jsme si řekli, že jedním z rozdílů mezi dospělými a ostatními věkovými skupinami je motivace. Pojdme se tedy zabývat tím, čím jsou dospělí studenti motivováni k individuální výuce.

Jedním z nejdůležitějších elementů ve vývoji ESP a individuální výuky je motivace. Hutchinson a Waters (1987) rozlišují dvě formy motivace: instrumentální a integrativní.

a) Instrumentální motivace je odrazem **vnějších potřeb**. Žáci se neučí jazyk proto, že chtějí (to ale neznámá, že nechtějí), ale spíše proto, že potřebují. Tato potřeba pramení z různých příčin: potřeba prodávat něco? mluvitím tohoto jazyka, složit zkoušku z jazyka, číst texty v tomto jazyce týkající se zaměstnání nebo studia. Potřeby se mohou lišit, ale důležitým faktorem je, že motivace je vnější.

b) Integrativní motivace naopak pramení z žákovy touhy být členem řečové komunity, která užívá daný jazyk. Je to vnitřně vytvořená potřeba, který **vychází ze samotného žáka**.

Hutchinsonovým a Watersovým závěrem je, že u všech žáků se objevují pravděpodobně obě formy, ale každá má různý vliv, jenž závisí na věku, zkušenostech, měnících se sociálních potřebách a potřebách týkajících se zaměstnání.

„Motivace je komplexní a vysoce individuální záležitost. Na otázku: „Co motivuje mého studenta učit se angličtinu?“ neexistuje jednoduchá odpověď. ESP se podařilo odpověď nalézt. Jsou to **cílové potřeby**, které mají velký význam pro motivaci. V praxi lze tyto potřeby interpretovat jako například význam lékařských textů pro studenta medicíny, význam strojírenské angličtiny pro inženýra apod. Potřebami studenta se budeme zabývat podrobněji v kapitole Analýza potřeb.

Pokud se stane, že žák není zrovna nadšen materiálem, je třeba jej okořenit **zábavou, kreativitou a zažitím úspěchu**. Stejně tak jako každé dobré vyučování i individuální výuka musí být skutečně motivující. Měla by uspokojit studentovy potřeby jako žáka, stejně tak jako potenciálního cílového uživatele jazyka. Jinými slovy, mělo by se studentovi dostat **uspokojení z vlastního zážitku z učení**, nejen z vidiny možného užití toho, co se naučili.“

(Hutchinson, Waters 1987:51)

Ráda bych uvedla ještě jeden výzkum provedený na skupině japonských dospělých studentů univerzity ve Velké Británii, jenž je k dispozici na stránce www.globaltesol.com. Přestože v něm byly zpracovány názory japonských studentů, shledávám jejich potřeby velmi podobné českým dospělým studentům. Proč se učí anglicky? Výsledky ukazují, že jejich motivace k učení angličtiny je:

1. Být schopen/schopna komunikovat s lidmi v mezinárodním jazyce, jak doma tak při návštěvě jiných zemí.
2. Být schopen/schopna si přečíst a porozumět studijnímu materiálu v angličtině.
3. Mít **větší šanci na uspokojivé zaměstnání** (např. u mezinárodní společnosti), lepší postavení a vyšší finanční odměnu – uplatnit se na pracovním trhu.
4. Být schopen/schopna číst a poslouchat anglická **média** za účelem získání informací nebo jen pro radost.
5. Dozvědět se více o lidech, místech, politice apod. anglicky mluvících zemí.

4 Analýza potřeb jednotlivce

Analýza potřeb je komplexní proces zahrnující mnohem více než pouhý náhled na to, jak se mají studenti chovat v cílové situaci. Je třeba zohledňovat jak cílové situace tak potřeby učení. Analýza potřeb cílové situace souvisí s **užitím** jazyka. Rovněž potřebujeme znát studentův způsob, proces a výsledek **osvojování** jazyka.

Jak definovat potřeby cílového jazyka? Podle Munbyho (1978) je to schopnost pochopit a/nebo produkovat jazykové aspekty cílové situace, například schopnost rozumět trpnému rodu. S tímto názorem se nemohu ztotožnit, podle mého soudu je mnohem důležitějším cílem jazyka schopnost domluvit se než pouze chápat gramatiku. Samozřejmě gramatika spolu se slovní zásobou jsou prostředky pro dorozumění se.

Cílové potřeby rozděluje Munby na:

a) *nezbytnosti*

Nezbytnostmi (nutnostmi) se nazývají potřeby, které jsou určovány cílovou situací. Například obchodník/ obchodnice potřebuje rozumět obchodním dopisům, efektivně komunikovat na prodejních konferencích, získat nutné informace v prodejních katalozích apod.

b) *nedostatky*

Identifikování samotných nezbytností nestačí, musíme se také zajímat o potřeby jednotlivých studentů. Abychom mohli rozhodnout, které z nezbytností žák postrádá, potřebujeme vědět, co již zná. Mezery mezi cílovými a existujícími znalostmi označujeme za studentovy nedostatky.

c) *potřeby (požadavky)*

Dospělí studenti mohou mít představu o nutnostech cílové situace. Určitě budou znát své nedostatky. Mívají rovněž často velmi jasnou představu o svých potřebách. Je však docela možné, že studentův pohled bude v rozporu s vnímáním ostatních zainteresovaných osob (např. učitele nebo zaměstnavatele). Učitel či nadřízený může vnímat studentovy (pracovníkovy) znalosti a potřeby jinak než on.

Může se také stát, že názory zaměstnavatele budou v rozporu s učitelovými. Objektivní a subjektivní pohledy na potřeby si tedy mohou odporovat a žák může být špatně motivován. Jak tento problém řešit? Každá situace se musí posuzovat podle konkrétních okolností. Důležité je, aby si byl vyučující vědom případných rozdílů a počítal s nimi při přípravě na hodinu.

4.1 Analýza cílové situace

V této a následující podkapitole se chystám zmínit různé otázky, které bychom si spolu s naším individuálním studentem měli klást při zjišťování jeho potřeb. Pro zpracování této podkapitoly i následující budu čerpat ze zdrojů Kennedyse a Bolitha (1984). Vytyčme si šest hlavních otázek: K čemu? Jak? Co? S kým? Kde? Kdy? Musíme se vždy pokusit přijít na citlivý a uspokojivý kompromis.

K čemu žák jazyk potřebuje?

- - ke studiu, k práci, ke zkoušce, aby povýšil...

Jak bude jazyk používat?

- jako médium: k mluvení, psaní, čtení atd.
- přímý kontakt, telefonicky, písemně
- druh textu nebo promluvy: akademické texty, přednášky, neformální konverzace, technické manuály, katalogy...

Co bude promluva či text obsahovat?

- obor: lékařství, biologie, architektura, obchod, strojírenství
- úroveň: technická, řemeslná, postgraduální, středoškolská
- V kontaktu s kým bude student jazyk používat? - s rodilým mluvčím či nerodilým
- úroveň znalostí příjemce: expert,
- laik, student

- vztah: kolega/kolegyně, vyučující, zákazník, nadřízený, podřízený

Kde bude jazyk používat?

- fyzické prostředí: kancelář, posluchárna, hotel,
- knihovna
- „lidský kontext“: sám/sama, schůze, demonstrace, po telefonu
- lingvistický kontext: v zemi, v zahraničí

Kdy jej použije?

- současně s kurzem nebo až po něm
- frekvence: často, zřídka apod.

4.2 Analýza potřeb učení

Již jsme rozebrali cílovou situaci, nyní jsou na řadě potřeby učení. Pro analýzu potřeb učení můžeme použít podobný kontrolní seznam jako u analýzy cílové situace.

Proč se žák přihlásil na kurz?

- jasná potřeba či nejasná
- kvůli povýšení v zaměstnání
- Čeho by žák chtěl dosáhnout?
- Kolik času hodlá angličtině věnovat?

Jak se žák učí?

- Co ví o vyučování a učení?
- Jaká metodika mu/jí bude vyhovovat?
- Jaké techniky se mu/jí budou pravděpodobně zamlouvat?

Informace o **studentovi**

- věk, pohlaví, národnost
- Co už o angličtině ví?
- Jaké mají jazykové znalosti?
- Jaké mají zájmy?
- Jaké je jejich socio-kulturní pozadí (původ, zázemí)?
- Na jaké vyučovací styly je zvyklý?
- Jaký je jeho/její postoj k angličtině a ke kultuře anglicky mluvícího světa?

Kde se kurz uskuteční?

- Je prostředí příjemné, ponuré, hlučné, studené apod.?

Kdy se kurz uskuteční?

- den, čas
- každý den, jednou týdně
- Shoduje se čas a frekvence s potřebami a představami
- žáka/žákyně?

Scrivener (2006) uvádí další otázky pro zjištění žákových potřeb. Shledávám přehledným jeho rozdělení na minulost, přítomnost a budoucnost. Zmínila bych například tyto otázky:

Nakolik formální má být angličtina, kterou používá?

Kolik domácích úkolů je schopen zvládnout?

Jaké dovednosti využívá / potřebuje / postrádá nejvíce?

Jak se podle něho/ní člověk nejlépe naučí jazyk?

Jak ho/ji baví učit se angličtinu?

- minulost: Jak dlouho studuje angličtinu?

Kdy byl/a naposled ve styku s anglickým jazykem?

Učil/a se angličtinu dříve? Jak dlouho? Až do jaké úrovně?

Co si myslí o svých předchozích hodinách angličtiny?

- přítomnost: O jakých tématech potřebuje mluvit? Kde potřebuje doplnit slovní zásobu?

Dělá v současné době něco pro to, aby se v angličtině zlepšil?

Využívá médií jako CNN, BBC, filmů v angličtině, obchodních novin apod.?

Jaké zdroje má doma/ v práci? – slovník dvojjazyčný, jednojazyčný, přístup k internetu, tisk

Cestuje do anglicky mluvících nebo jiných zemí?

- budoucnost: Jaké jsou studentovy krátkodobé a dlouhodobé jazykové cíle?

Jaký úkol v angličtině ho/ji nyní čeká? Konference, mítink, služební cesta, telefonát, prezentace?

Jak daleko se chce v angličtině dostat? (každá dovednost zvlášť)

5 Užitečné tipy pro plánování individuálních hodin pro dospělé

V této kapitole prezentuji různé rady a nápady, které mám ověřeny v praxi a mohou být nápomocny všem vyučujícím tohoto typu výuky.

5.1 Jak by mohla vypadat první seznamovací hodina?

Abychom udělali dobrý dojem již při zahájení kurzu, podle Scrivenera by první hodina měla obsahovat prvních šest bodů tohoto „checklistu“ (Dovolila jsem si je upravit):

- 1) Student se seznamuje s lektorem. Lektor se krátce představí
- 2) Student mluví o sobě, o rodině, koníčcích, o své práci/ škole.
- 3) Hrubá analýza studentových potřeb. Jeho představa o průběhu kurzu.
- 4) Odezva na jeho potřeby. Hrubé naplánování programu kurzu.
- 5) Úvod do metodiky učitele. Jeho způsoby vyučování, zvláštnosti.
- 6) Hrubá diagnostika studentových dovedností. Na jaké úrovni mluví a vyslovuje, píše, čte a jak rozumí psanému textu a poslechu.
- 7) Následující body se podle mého názoru již netýkají první hodiny. Je to klasický seznam možných aktivit v individuální výuce jazyka.
- 8) Procvičování výslovnosti nebo jiných dovedností.
- 9) Směs všech dovedností.
- 10) Směs nového a opakování.
- 11) Procvičování jak plynulosti tak přesnosti.
- 12) Praktický jazyk, gramatika.
- 13) Vývoj mikrodovedností (např. poslech pro zachycení hlavní myšlenky – tzv. „listening for the gist“)
- 14) Něco, co žák použije ten den nebo příští.
- 15) Něco napsaného, co si může vzít s sebou.
- 16) Podpora žákova sebevědomí. Zdůraznění jeho silných stránek, pochvala za zlepšení, za snahu.
- 17) Motivovat k samostudiu a mít nad tím dohled.
- 18) Poradit, jak se správně učit angličtinu.
- 19) Vývoj kulturního povědomí.
- 20) Rozvoj samostudijních dovedností (práce se slovníkem, s internetem).
- 21) Domácí úkol.
- 22) Zajímavé texty, témata.
- 23) Zábava (film, hra apod.).

Samozřejmě není možné provést všechny zmíněné aktivity v jedné hodině. Myslím, že z tohoto seznamu je možné čerpat v průběhu celého kurzu, nejen při prvním setkání. Pokud tedy plánujeme hodinu, je dobré mít při ruce tento seznam, který nám bude správnou nápovědou. Je však potřeba tento checklist vědomě promyslet.

5.2 Rady pro individuální výuku dospělých studentů

Chtěla bych zmínit některé poznámky, které mne zaujaly při čtení publikace English for Specific Purposes od autorů Hutchinsona a Waterse.

Běžně se setkáme se studentem, jehož zaměstnáním je například manažer pracující u britské či americké nadnárodní společnosti. Potřebuje angličtinu k telefonickému, psanému a ústnímu přenosu zpráv. Veškerá jeho jednání se spolupracovníky a nadřízenými v kolegiu společnosti probíhají v anglickém jazyce. Autoři v podobných situacích radí, že učitel takového studenta by měl rozhodnout o prioritách a pracovat na jeho výslovnosti a plynulosti v ústním podávání zpráv, na jeho srozumitelnosti při telefonování a na vymýcení vlivů mateřštiny v jeho psaném projevu. Ideální stav podle autorů nastává, když on sám dodá pracovní materiál a má radost, že v simulovaných situacích má možnost hrát sám sebe.

Můj student je vedoucím výroby u rakouské firmy. Často jedná se zahraničními kolegy a klienty v angličtině, ať již osobně nebo prostřednictvím elektronické pošty. Pracujeme tedy společně na případných konverzačních tématech, student procvičuje prezentaci firmy nebo určitého výrobku. Také je už schopný napsat odborný e-mail.

Užitečné tipy k individuální výuce dospělých dává k dispozici také Meldrumová;

1, Podle Meldrumové je při individuální výuce ideální **sedět vedle sebe** nikoliv naproti sobě. Tento zasedací pořádek umožňuje lepší spolupráci a komunikaci. Velkým plusem je skutečnost, že jak vyučující tak student mají stejný pohled na materiál. Domnívám se, že takové rozmístění je základem pro výuku. Při svých individuálních kurzech sedím u studenta. Kdybychom seděli naproti sobě, vnímali bychom stůl jako bariéru mezi námi, která by bránila plodnému vyučování.

Meldrumová dále doporučuje, abychom pamatovali na to, že sedět 60-90 minut na jednom místě je velmi únavné a nepříjemné. Je na místě přerušit hodinu **protáhnutím** nebo minutovou **procházkou** po chodbě, což pozitivně působí na koncentraci i motivaci.

Meldrumová se shoduje s Hutchinsonem a Watersem v názoru, že konverzační hodina nemusí spočívat pouze v jednostranném tázání a odpovídání, kdy otázky klade vždy jen učitel.

Zmiňují důležitý aspekt individuální výuky, a sice, že student může mít pocit, že je neustále tázán a nucen mluvit o sobě, odhalovat své soukromí. Měli bychom mu dávat také možnost otočit role a **nechat ho/ji ptát se nás**. Rada zní: Neskrývejme své soukromí! Je to příjemné zpestření pro obě strany. Pozitivní na této aktivitě shledávám skutečnost, že si student procvičuje tvoření otázek, které je ve výuce jednotlivce opomíjeno. Individuální student musí stále odpovídat na naše otázky, ale vlastních otázek formuluje velmi málo.

2, Ve výuce jeden na jednoho, tvrdí Meldrumová, funguje **vizuální materiál** jako jsou fotografie, grafy, obrázky apod. velmi dobře a poskytuje bohatý zdroj slovní zásoby a konverzace. Lze je použít také k procvičování určité gramatické struktury, např. vazba „There is/are“. Užitečné jsou také mapy a atlasy. Nejen dospělí studenti rádi mluví o místech, která navštívili. Diskuse nad jednoduchou mapou nabízí otázky jako např: „Where were you born? Where did you grow up? Where did you study? Where do you live now? Have you been to?..“ Student se může ptát sám sebe nebo lektora.

3, Meldrumová dále navrhuje, abychom **využili samotného žáka**. Většina individuálních kurzů se týká dospělých profesionálů, kteří vyžadují, aby obsah hodiny souvisel s jejich zaměstnáním. Není nutné, aby vyučující zcela rozuměl studentovu oboru. Avšak zběžné prozkoumání toho, čím se v práci zabývají, není na škodu. Lektor si zjistí několik informací o společnosti, pro kterou pracuje. Pokud je to velká firma, určitě má webové stránky. Stáhneme si jejich nejnovější zprávy, což nám umožní klást při hodině vhodné otázky. Například když se v hodině dostaneme k nějakému přístroji, není nutné vědět, jak funguje, ale inteligentně se ptát: „What is it used for? What’s this part called? Why does it do that? Why doesn’t it do that?“

Jak již bylo zmíněno v podkapitole 5.3 „Jak pracovat s texty při individuální výuce dospělých,“ můžeme studenta požádat, aby přinesl vlastní **autentický materiál** ze svého oboru. Mohou to být zprávy, které má psát, formuláře k vyplnění či dokumenty ke čtení.

4, Meldrumová rovněž zmiňuje základní podmínku každého správného vyučování, a to poskytovat **zpětnou vazbu**. Na rozdíl od konverzace, která může být velmi příjemná a plynulá a při které hodina rychle uteče, se musíme také zabývat přetrvávajícími a závažnými chybami a nedostatky v gramatice a slovní zásobě. Zde bych chtěla znovu poukázat na výhodu individuální výuky, a sice možnost věnovat se potřebám jediného studenta. Vždy máme po ruce papír, kam si tyto mezery znamenujeme a kterými se zabýváme například posledních deset minut výuky. Student by se měl snažit opravit své chyby sám. Další možností je využít těchto nedostatků při sestavování příští hodiny.

Důležité je průběžně se u studenta ujišťovat, že styl a obsah výuky vyhovuje a odpovídá jeho potřebám. Potřeby se mohou během kurzu také měnit. Je na vyučujícím, aby byl flexibilní a dokázal hodiny přizpůsobit potřebám svého individuálního studenta.

5.3 Jak pracovat s texty při individuální výuce dospělých?

V těchto dvou podkapitolách se budu zabývat prací s texty a posléze simulací. Zde se objevují markantní rozdíly, pokud bychom srovnali výuku dětí a dospělých jednotlivců.

První zásadou výběru textu, na které se s Hutchinsonem a Watersem (1987) shodnu, je **autenticita**. Způsob, jak zajistit, aby byl text pro studujícího relevantní, je přimět ho/ji, aby přinesl/a texty ze svého oboru, které považuje za obtížné, a pracovat na nich. Takový zdroj funguje obzvlášť dobře u dospělých, kteří jsou schopni vyslovit své problémy. Tento typ výuky je pro vyučujícího pravděpodobně náročnější. Tématika textů mu může být naprosto cizí (neznámá), ale pokud ukáže vůli učit se od svého studenta, přinese tato výuka užitek. Mezi vyučujícím a studentem vznikne poněkud jiný druh partnerství. De facto si prohodí role. Žák vysvětluje studentovi. Uleví se tak studentovi od pocitu, že je podřízený, stále řízený. Učitel si alespoň na chvíli odpočine od úkolu předávat vědomosti a vysvětlovat.

5.4 Simulace

Simulace je jednou z aktivit, která je vhodná pro individuální výuku, tvrdí Hutchinson a Waters. Do simulace (neboli nápodoby) mohou být v různé míře zahrnuty všechny čtyři jazykové dovednosti - mluvení, poslech, čtení a psaní - a lze se při ní přiblížit problémům reálného života. Z toho důvodu je napodobování v individuální výuce angličtiny hodnotné a velké množství kurzů nyní začleňuje simulaci do svého programu.

Úkolem vyučujícího je připravit celou situaci se slovní zásobou spojenou s danou situací. Student si musí být plně vědom toho, co se od něho očekává. Může se stát, že celý proces přesáhne rámec jedné vyučovací hodiny.

Jaké jsou výhody simulace? Lektor má příležitost procvičovat konkrétní jazykovou část, zejména slovní zásobu spojenou s danou situací. Je známo, že nejlépe se člověk naučí věc, kterou sám prožije. Proto je velmi přínosné procvičovat nakupování, objednávání, jednání atd. na živo.

Avšak napodobování jako vyučovací prostředek má také nevýhody. Mezi dvě závažné patří charakter dané sociální pozice a studentovy zábrany hrát určenou roli, která mu vůbec nemusí sedět. Podle mého názoru dospělí studenti mívají často velký problém se simulací. Děti rády využívají fantazie, dospělým to dělá potíže. Tuto skutečnost potvrzuje i můj individuální student, kterému nevyhovují aktivity spojené s hraním cizí role. Nemá rád drama a je znát, že se v těchto situacích cítí nesvůj. Poněvadž se domnívám, že zcela vypustit simulaci není správným řešením, snažím se vybírat náměty, které úzce souvisí s jeho profesí a koníčky a dávám mu přesné instrukce, jak reagovat.

5.5 Další možné aktivity při individuální výuce

Scrivener a Meldrumová nezávisle na sobě prezentovali na webu zajímavé nápady pro zpestření výuky jednotlivců. Zde jsou ty, které považuji za nejlepší.

➤ Ven ze třídy

Při této činnosti využijeme toho, že ve dvou se snadno přemístujeme. Meldrumová navrhuje, abychom studenta požádali o poskytnutí prohlídky jeho domova či pracoviště. Samozřejmě celá prohlídka probíhá v angličtině. S prohlídkou domova tentokrát nemohu s autorkou souhlasit. Ne každý má rád zasahování do soukromí, proto raději zůstaňme u pracoviště.

Za mnohem vhodnější nápad Meldrumové považuji zorganizovat společnou nakupovací hodinu v angličtině. Nebo jen vyrazit ven na procházku a nezávazně konverzovat v anglickém jazyce. Změna prostředí je velmi prospěšná, obě strany si vyčistí hlavu a budou schopny se lépe soustředit. I z pouhé procházky ulicí se dá získat mnoho nových témat pro studium

➤ Scrivener doporučuje mít vždy po ruce kartičky, kam v případě potřeby napíšeme novou frázi, větu, na kterou natrefíme, nebo když udělá student chybu, která stojí za zamyšlení či vysvětlení. Několik minut před koncem hodiny, předáme lístečky studentovi k pročtení, zamyšlení, opravě, nacvičení správné výslovnosti apod. Po hodině si vloží kartičky do kapsy nebo do kabelky; ve volné chvilce (například v autobuse) je vytáhne a znova si je projde. Nápad s lístečky považuji za velmi zdařilý, určitě stojí za vyzkoušení.

➤ Nahraj to!

Scrivener předkládá užitečný návrh, abychom čas od času využili jakéhokoli nahrávacího přístroje (např. magnetofonu, mp3 přehrávače, diktafonu, mobilního telefonu s funkcí nahrávání). Můžeme nahrát studenta při „role-play“, monologu, konverzaci s námi apod. Poté nahrávku přehrajeme a využijeme pro další studium – diktát, zdokonalování výslovnosti, srovnání..

➤ *Máš poštu!*

Posledním Scrivenerovým nápadem ke zpestření individuální výuky dospělých, který zmíním, je následující aktivita k procvičování psané formy; se studentem komunikujeme pomocí papíru. Přísné pravidlo: nemluvit! Napíšeme studentovi krátkou zprávu, na níž jakkoli písemně reaguje, ptá se, odpovídá, navrhuje nová témata, můžeme se pozastavit nad jazykem a obsahem.. Tato činnost je velmi vhodná v okamžiku, kdy jsou obě strany unavené posloucháním hlasu té druhé.

Vždy záleží na povaze studenta. S některým je společné nakupování snadno představitelné (např. lektorka a studentka vyrazí na nákup oblečení do anglického second-handu), s jiným je taková aktivita těžko uskutečnitelná. Vyučující by měl být velmi citlivý na výběr aktivit. Když uvidí, že se žák nudí, že ho zvolené téma vůbec nezajímá (což se může stát), měl by činnost změnit.

6 Jak využít internet v individuální výuce

Posledním tématem, kterým se budu v teoretické části své diplomové práce zabývat, je využití internetu pro výuku dospělých jednotlivců. V dnešní době je internet nedílnou součástí běžného života. I desetileté dítě je schopné bez problémů surfovat po virtuální síti. Nejen učitel jednotlivců, ale i skupinové a frontální výuky angličtiny by měl být zvyklý využívat internet při přípravě na hodinu. Ulehčí si tím práci a pokud zná užitečné odkazy, nalezne zajímavý materiál.

Na portálu www.onestopenenglish.com, jehož nápady a podněty k výuce aplikuji do svých kurzů často, jsem čerpala i pro svou práci, zejména pro tuto kapitolu.

Internet je dnes běžnou součástí obchodu a také proto je vhodným prostředkem pro individuální výuku. Obohatí hodiny, poskytne autentický a aktuální materiál a pomůže při přípravách na hodinu. I když nemáme o zaměstnání a oboru, ve kterém náš student pracuje, ani ponětí, internet je dokonalý způsob, jak se připravit na první setkání s ním. V případě, že se chystáme vyučovat jednotlivce ve firmě, zjistíme si

informace o společnosti a o jejích produktech a službách právě prostřednictvím webových stránek. Podle Ziebové-Warcholakové (2006) student ocení naše znalosti o jeho profesionálním pozadí. Výhodou výuky dospělých je fakt, že skutečně dokáží ocenit naši snahu. Tohoto uznání, které je pro vyučující hnacím motorem, se u dětí a mladistvých dočkáme málokdy.

Díky internetu se můžeme ptát studenta na jeho práci detailněji. Budeme schopni efektivněji napovídat či pobízet k odpovědi. Mnoho profilů zaměstnání je možno nalézt na webové stránce: <http://jobprofiles.monster.com/>

Na internetových stránkách určité společnosti se dá dokonale procvičovat slovní zásoba, kterou student skutečně potřebuje. Lektor si může připravit otázky k obsahu vybrané stránky a nechat studenta si ji zběžně pročíst („skenovat“) a najít určité informace. (Tuto aktivitu lze zadat na čas.) Ať je studentova úroveň jakákoli, „scanning activities“ jsou ideální v tom, že při nich není nutné rozumět každému slovu. Následujícím úkolem může být shrnutí nebo krátká prezentace stránky. Student může také navštívit webovou stránku nějaké dopravní společnosti a procvičovat slovní zásobu a strukturu týkající se cestování, jež jistě zúročí například na dovolené v zahraničí nebo na služební cestě. Můžeme ho také požádat o naplánování služební cesty s využitím stránky www.ba.com. K vyplnění volného času na služebních cestách poslouží stránky www.lonelyplanet.com nebo www.businessstravel.com/articles.html.

Internet také nabízí nespočet autentického materiálu na procvičování psaní. Jedna z nejdůležitějších psacích dovedností, kterou budou dospělí studenti v dnešní době potřebovat, je psaní skutečných obchodních e-mailů. K tomuto účelu je vhodným zdrojem např. http://owl.english.purdue.edu/handouts/pw/p_emaillett.html.

Domnívám se, že student by měl mít možnost zasílat vyučujícímu jakýkoli písemný úkol elektronickou poštou. Lektor mu jej pošle zpět s odpovědí a komentářem. Mělo by být běžné, aby se vyučující se svým studentem domlouval přes internet (např. ohledně přesunutí či zrušení výuky nebo konzultace úkolu), samozřejmě v angličtině. Já se svými studenty komunikuji anglicky přes internet nebo formou SMS. Procvičují si tak jazyk a ověřují své znalosti i mimo vyučování.

Podle mého názoru by měl být student obeznámen se základní internetovou terminologií. Měl by být schopen správně nadiktovat svou e-mailovou adresu, vědět,

jak se řekne zavinač, tečka apod. Internetový žargon nalezneme na <http://www.netguide.co.nz/knowhow/tutorials/>.

Jeden z úkolu s využitím internetu by mohlo být vyhledávání určité informace. Takovému pátrání se říká „webquest“. Zde ale hrozí, že student nebude hledat na stránkách psaných anglicky ale ve svém rodném jazyce. Tomu zabráníme tím, že mu zadáme zpracovat vlastními slovy konečnou zprávu anglicky v psané či mluvené formě.

Na stránkách www.harrods.com lze procvičovat slovní zásobu spojenou s jídlem a pitím (například utvořit pomocí této stránky jídelníček). Dalším návrhem, který může být velmi zábavný, je „darovat“ částku, kterou může student utratit, tedy určit rozpočet a žák může „jako“ objednávat například na www.gab.com oblečení online.

Internet nabízí nesčetně mnoho možností využití. Záleží jen na naší fantazii. Neměli bychom však zapomínat, že dospělí studenti dnes většinou pracují s počítačem v zaměstnání celý den a nebudou mít vždy náladu na sezení u počítače i v kurzu.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

7 Zpracování dotazníků a výsledky řízeného rozhovoru

Původně bylo v plánu provést výzkum, který by přinesl odpověď na otázku: Jaké výhody a nevýhody přináší individuální výuka vyučujícímu a studentovi? Po důkladné rozvaze jsem usoudila, že pozitivní a negativní stránky této výuky rozeberu a popíšu pomocí teorie a vlastních zkušeností, což bylo podrobně provedeno v podkapitole 3.1.

Považuji za zajímavější zkoumat prostřednictvím dotazníku povědomí různých lidí, kteří s výukou jednotlivců přišli nějakým způsobem do styku; jak ji chápou, co si pod ní představují, jaké výhody a nevýhody v ní spatřují, zda je pro vyučujícího snazší učit jednotlivce, zda je pro studenta individuální výuka přínosnější a přináší vyšší motivaci. Zajímaly mě názory a pohled ostatních na tento druh vyučování. Musím podotknout, že jsem byla příjemně překvapena cennými informacemi, které jsem prostřednictvím tohoto drobného výzkumu získala.

Dotazování formou rozhovoru jsem použila pro zjištění názoru vlastního studenta na individuální výuku (viz 8. kapitola).

7.1 Řízený rozhovor

Než začneme analyzovat výsledky, bylo by na místě vysvětlit, co je to vlastně řízený rozhovor. Dovoluji si citovat definice odborníků.

„Rozhovor neboli interview je taková technika terénního sběru informací, při které jsou potřebné informace od zkoumaných osob získávány prostřednictvím záměrně cílených otázek, kladených dotazovanému (respondentovi) v rozhovoru vedeném tváří v tvář.

Rozhovor patří spolu s dotazníkem mezi nejužívanější techniky sběru informací.“

(Pergler 1969:222)

Velký sociologický slovník (1996) dodává, že interview je vyvolané jednou stranou. Lze jej chápat také jako řízenou verbální komunikaci, při níž dochází k stimulaci (vyžádání) a přenosu zprávy o předem vymezeném objektu.

„ ... Rozhovor je příležitostí pro zpětnou vazbu a konfrontaci názorů a postojů, sdílení informací i pocitů s lidmi. Když někdo z účastníků něčemu nerozumí, může se ihned zeptat, požádat o bližší vysvětlení. ...“

(Mikuláščík 2003:255)

7.2 Dotazník

Ujasněme si také pro jistotu definici dotazníku. Dotazník je prostředkem dotazníkového šetření.

„Dotazníkové šetření je taková technika terénního sběru informací, při které jsou potřebné informace od zkoumaných osob získávány písemně, prostřednictvím otázek předtištěných ve zvláštním formuláři, v dotazníku.“

(Pergler 1969:302)

„ ... Dotazník v jeho základní podobě není nic jiného než standardizované interview předložené v tištěné podobě.

Výhody dotazníku: úspora času a finančních prostředků
data lze obvykle lépe kvantifikovat

Nevýhody dotazníku: menší pružnost (např. nelze klást doplňující otázky)
formulace otázky nemusí být srozumitelná všem
obvykle nižší věrohodnost dat
příprava dotazníku si vyžaduje větší pečlivost než
příprava interview ... “

(Ferjenčík 2000:183)

Hlavními rozdíly mezi těmito dvěma formami dotazování je tedy ten, že **dotazník klade stejné otázky všem respondentům, jeho výsledky jsou přesnější** ale **neumožňuje další komunikaci s dotazovanými**. Souhlasím s Ferjenčíkem, že dotazník šetří čas, ale zato vyžaduje důkladnější přípravu. Nemyslím si však, že dotazníky mají nižší věrohodnost dat než rozhovory.

7.3 Analýza výsledků dotazníkového šetření

Vysvětlili jsme si přesný rozdíl mezi dotazníkem a rozhovorem. Nyní se můžeme vrátit k mému dotazníku.

Dotazník jsem rozeslala elektronicky nebo podala osobně šestnácti osobám, které mají zkušenosti s výukou jednotlivců, ať již ze strany vyučujícího, studenta nebo z obou (moji bývalí či nynější spolužáci, kolegové, učitelky jazyků vyučující individuálně mimo školu, studenti). Chtěla bych také jmenovat ředitelku jazykové školy AGE, ve které vyučuji. Její zkušené názory mi velice pomohly nejen při práci na diplomové práci ale hlavně v praxi. Pro účely mé práce nemělo smysl dotazovat se většího počtu respondentů, záměrem není kvantita získaných informací ale kvalita. Věk dotazovaných se pohybuje mezi 23. a 43. rokem. V případě, že mi nějaká vyplněná položka nebyla zcela jasná, konzultovala jsem ji dále s dotazovaným prostřednictvím elektronické pošty nebo osobně. (viz příloha č. 3)

Názory pěti studentů a jedenácti učitelů jsou zpracovány zvlášť.

K významným otázkám, jejichž výsledky stojí za znázornění, jsem zhotovila grafy (viz přílohy), v nichž však už není rozdělení na studenty a učitele, výsledky jsou zpracovány všeobecně.

Musím podotknout, že informace, které jsem díky tomuto dotazníku získala, jsou velmi zajímavé, byla jsem příjemně překvapena, někteří respondenti si dali při vyplňování opravdu záležet.

1. ***Ocitl/a jste se v roli individuálního žáka/studenta, učitele individuální výuky (tedy výuky jednoho žáka) nebo v obou rolích? Zaškrtněte prosím správné možnosti.***
2. ***O jaký předmět výuky šlo?***

V prvních dvou otázkách dotazníku jsem se pro vlastní orientaci informovala, zda se dotazovaný vyskytl v roli studenta, lektora nebo v obou rolích a jakých předmětů se individuální výuka týkala.

3. ***Jak vám výuka jednoho žáka vyhovuje/vyhovovala?***

V další otázce mne zajímalo, jak je tento styl výuky baví. Ze všech tázaných jen jedna kolegyně upřednostňuje raději frontální a skupinovou výuku, všichni ostatní, tzn. jak studenti tak učitelé, si výuku jednotlivců chválí.

4. ***Co si přesně představujete pod pojmem individuální výuka neboli výuka jednotlivce? Může mít více podob. Je to podle vás spíše:***

- doučování ~ 9 U + 1 S***
- plnohodnotné vyučování jednotlivce ~11 U + 5 S***
- týká se začátečníků ~ 2 U + 1 S***
- týká se pokročilých studentů ~ 5 U + 2 S***
- týká se výuky dětí a mladistvých ~ 3 U***
- týká se dospělých ~4 U + 2 S***
- jiné možnosti:***

Velmi různorodé byly odpovědi na čtvrtou otázku v mém dotazníku. U ní bych se ráda pozastavila. Považuji za užitečné vyhodnotit zde výsledky (viz graf č. 1). Nejvíce bodů získala odpověď „plnohodnotné vyučování jednotlivce“. Tato položka byla zaškrtnuta všemi dotazovanými studenty i učitely. Devět vyučujících avšak jen jeden student spatřuje v individuální výuce také doučování. Pět učitelů a dva studenti připsali body k pokročilým studentům a dospělým. Čtyři učitelé a dva studenti si myslí, že výuka jednotlivců souvisí s dospělými. Nejméně respondentů – dva lektori a jeden student volilo možnost, že se individuální výuka týká začátečníků, dětí a mladistvých.

Znamená to tedy, že pod pojmem „výuka jednotlivců“ si většina představuje spíše plnohodnotnou výuku. Překvapilo mě, že si velmi málo dotazovaných spojuje

individuální výuku se začátečníky a dětmi. Zde nemohu souhlasit. Nevidím důvod, proč bychom nemohli vyučovat začátečníka jako jednotlivce. Můj individuální student byl úplným začátečníkem. Často dotazovaní rozlišovali, že individuální výuka dětí je spíše doučování, kdežto u dospělých to bývá plnohodnotná výuka. S tímto názorem souhlasím, i když se můžeme setkat s nadaným dítětem, které potřebuje více studijních podnětů než jeho spolužáci a touží studovat daný předmět i mimo školu, proto vyhledá učitele, který se bude věnovat jen jemu. Velkým otazníkem však je, zda tuto myšlenku podporovat. Mnohdy totiž bývá takový nadprůměrně nadaný žák, který navíc mívá soukromé hodiny, učiteli základní školy spíše naobtíž. Vyučující musí řešit, zda se věnovat ostatním žákům nebo tomu jedinému, který je pro předmět zapálený a klade stále otázky, vykřikuje, chce se pochlubit svými pokročilejšími znalostmi. Ostatní děti se cítí být stranou. Toto dilema lze řešit jen zadáním nadanému žákovi práci navíc. Přesto tím situaci zcela nevyřešíme. To je důvod, proč učitelky tvrdí, že není nutné, aby se žáci učili dopředu.

5. Myslíte si, že je individuální výuka pro studenta přínosnější? Proč?

Toto je primární otázka mé diplomové práce, na kterou hledáme odpověď. Názor pěti učitelů a dvou dotazovaných studentů zněl naprosto jasně: „Ano, individuální výuka je pro studenta přínosnější.“ Zdůraznili skutečnost, že vyučující věnuje svému studentovi plnou pozornost, výuka je intenzivnější. Je více času a prostoru pro studenta, pro jeho dotazy, chyby. Další pozitivní stránkou, kterou jsem v teoretické části nezmínila je, že se student může lépe soustředit, protože není rozptylován okolím. Individuální výuka také umožňuje osobnější přístup. Jestliže se při výkladu objeví nejasnosti, žák se může ihned zeptat a dostane se mu okamžitého vysvětlení. Máme více času na řešení daného gramatického problému. Samozřejmě dotazovaní poukazovali na individuální přístup, přizpůsobení tempa a učiva potřebám jediného studenta, který se může více podílet na plánování průběhu výuky. S jedním člověkem se snáze domluvíme než s více. Jedna učitelka dokonce nazvala výhodu individuální výuky „poskytování žákovi maximální péče“. Také byla zmíněna důležitá skutečnost při výuce jazyků, a to, že student má jedinečnou příležitost intenzivně mluvit.

Tři dotazovaní poukázali na důležitý fakt, že **záleží na samotném studentovi**, na jeho vlastnostech a přístupu. Někomu vyhovuje kolektiv, jiný preferuje individuální výuku. Pro někoho srovnání znamená velkou motivaci, pro někoho je naopak stresující. Konkurence bývá mnohdy přínosná, student se nechce předvést před ostatními ve špatném světle. Když jsou ostatní v kurzu pokročilejší či zapálenější pro jazyk, může to studenta motivovat k intenzivnějšímu učení. Může to mít však také opačný účinek; neustálý tlak a pocit, že je student pozadu za ostatními, může vést až ke vzdání kurzu.

Zbývajících devět respondentů, kteří si nejsou naprosto jisti kladnou odpovědí, si uvědomují i negativní aspekty individuální výuky. Například že je jak pro vyučujícího tak pro studenta náročná na koncentraci. Následující dvě nevýhody jsem podrobně probírala v teoretické části mé práce; některé aktivity, většinou zábavné formy, hry, písňe apod., lze zařadit pouze do skupinové výuky. Student rovněž nemá příležitost vést dialog s rovnocenným partnerem. Kolegyně se jistě nemýlila, když uvedla, že v individuální výuce postrádá možnost srovnání s ostatními studenty, individuální žák nemá konkurenci. Ve skupinové výuce se žák nechce předvést ve špatném světle před ostatními nebo jsou ostatní žáci lepší. To ho motivuje k intenzivnějšímu učení.

Čistě zápornou odpověď na tuto otázku jsem nezaznamenala.

Získala jsem tedy od respondentů **potvrzení hypotézy, že individuální výuka je pro studenta přínosnější, protože má učitelovu plnou pozornost, avšak vždy záleží na přístupu samotného studenta a samozřejmě na schopnostech a pedagogických a didaktických dovednostech lektora.**

Další dvě otázky v dotazníku souvisí s předchozí. Úkolem bylo zaškrtnout konkrétní výhody a nevýhody výuky jednotlivců. Odpovědi byly různorodé.

6. V čem spatřujete výhody výuky jednotlivců?

- Soustředí se na potřeby jediného studenta ~ 11 U+3 S**
- Je intenzivnější ~ 14 U+2 S**
- Žák není srovnáván ~ 2 U+1 S**

Všichni dotazovaní se shodli na tom, že individuální výuka je intenzivnější. Druhou možnost, tedy že se výuka soustřeďuje na potřeby pouze jediného studenta,

zaškrtno jedenáct vyučujících a tři žáci. Jen dva učitelé a jeden student zvolili variantu „žák není srovnáván a tedy stresován ostatními žáky“ (viz graf č. 2). Kromě výhod zmíněných výše, jedna učitelka podle mého soudu správně uvedla, že student má o výuku zájem, baví ho. Také odpadá řešení nekázně.

7. V čem vidíte nevýhody individuální výuky?

- Problém v komunikaci mezi žákem a lektorem ~ 5 U + 1 S**
- Běžná výuka je zábavnější, podnětější ~ 3 U + 2 S**
- Problém hodnocení ~ 1 U**
- Nemožnost skupinové práce ~ 11 U + 3 S**
- jiné : není konfrontován s ostatními na podobné úrovni**
- žádné ~ 2 U**

Pokud jde o negativní stránky výuky jednotlivců, nejčastěji byla zaškrtnuta nemožnost skupinové práce, a to jedenácti učitelkami a třemi studenty. Jedna z učitelek se vyjádřila v tom smyslu, že je možné tento problém nahradit jinými aktivitami. Dovolují si s ní nesouhlasit. Podle mého názoru těžko nahradíme činnosti ve skupině. Pořád máme k dispozici maximálně dva účastníky, čímž nám odpadne mnoho zábavných aktivit.

Pouze tři dotazovaní vyučující a dva studenti spatřují nevýhodu v tom, že běžná výuka je podnětější, zábavnější. Sdílím stejný názor s kolegy, kteří tvrdí, že pro některé typy žáků je sociální skupina hnacím motorem. Potřebují komunikovat, což je zejména pro výuku cizích jazyků velmi důležité.

Jen pět lektorů a jeden student účastníci se mého výzkumu zvolili jako nevýhodu hrozbu problému v komunikaci - může dojít ke střetu názorů učitele a studenta. Mohou mít odlišný názor například na průběh výuky a nebudou schopni nalézt kompromis. (Student si myslí, že nepotřebuje trénovat poslech, ale vyučující pozná, že je v něm velmi slabý. Student potřebuje komunikovat v jazyce, poslech spolu s mluvením by tedy měly být jeho priority. On si to však nedá vymluvit.) Může také nastat situace, kdy si po nějakém čase strany přestanou vyhovovat, omrzí se. Jak podle mého názoru správně uvedla kolegyně, problém v komunikaci může nastat při jakékoli výuce, není to zvláštnost individuální výuky.

Překvapilo mě, že jen jediný člověk, a to učitel, zaškrtnl nevýhodu hodnocení. Problémem hodnocení a známkování jsem se ve své práci již zabývala. Považuji jej za závažný, protože student nemá možnost získat správný feedback. Neví, jestli se

zlepšuje oproti dřívějším výsledkům. Hodnocení souvisí s již zmíněnou nemožností konfrontace s ostatními studenty na podobné úrovni. Student nemá šanci vnímat chyby ostatních a učit se z nich, tvrdí kolegyně. Zde jí musím oponovat. Stává se totiž, že studenti zbytečně přejímají chyby svých spolužáků.

Dvě učitelky dokonce nevidí žádné nevýhody individuální výuky (viz graf č.3).

Můj individuální student zmínil zajímavou skutečnost. Skupinová či frontální výuka není tolik **odvislá od okolností jako je únava nebo například hlad**. Když je jeden ze skupiny hladový nebo velmi unavený, nezpomalí to výuku tolik jako když jde o výuku „jeden na jednoho“.

8. Je pro učitele snazší vyučovat jednotlivce? Proč?

Překvapilo mne, že se neobjevila ani jedna záporná odpověď. Nikdo z dotazovaných si nemyslel, že individuální výuka je pro učitele náročnější než běžná. Ti, kteří zvolili odpověď ano (šest učitelů a dva žáci), zdůrazňovali, že **není třeba řešit kázeňské problémy, hodiny probíhají v klidu, bez napětí. Vyučující studenta lépe zná** a tudíž ví, kde mohou nastat v probírané látce problémy. Přibližně stejný počet odpovědí (od šest učitelů a jednoho studenta) získala varianta „Výuka jednotlivce je podobně náročná jako jiný typ výuky“. Každé má své stinné i světlé stránky. Dozvěděla jsem se, že při individuální výuce musí být obě strany v plné koncentraci po celou dobu, s čímž zcela souhlasím. Ve skupinové výuce lze využít aktivit mezi žáky samotnými, avšak náročné je udržet ve skupině klid a pořádek. Získala jsem ještě další užitečné srovnání; výuka jednotlivce vyžaduje intenzivnější práci učitele, ve výuce skupiny však musí brát v úvahu různé úrovně studentů, dbát na to, aby se ti bystřejší nenudili a pomalejší nezůstávali pozadu. Můj individuální student si myslí, že výuka jednotlivce není tak náročná na pozornost.

9. Týká se podle vás individuální výuka spíše dospělých studentů?

Tato otázka je doplnění k otázce čtvrté. Smyslem položení podobné otázky jinými slovy a později je ověřit, zda dotazovaní nezměnili v průběhu vyplňování názor.

Zatímco ve čtvrté otázce zaškrtili jen tři učitelé možnost, že výuka jednotlivců zahrnuje také děti, nyní tuto skutečnost neopomnělo osm dotazovaných lektorů a dva studenti. Je pravda, že pokud vyučujeme či doučujeme dítě jednotlivce, většinou bývají iniciátory rodiče. Pokud dotazovaní odpověděli „ano“, tedy že individuální výuka se zabývá převážně dospělými studenty (čtyři učitelé a žádný student), bylo doplněno, že to mohou být i například studenti připravující se na maturitu či jinou zkoušku. Od jedné učitelky základní školy jsem se dozvěděla, že děti rády pracují ve dvojicích nebo ve skupinách. Majitelka jazykové školy tvrdí, že v České republice se individuální výuka týká převážně dospělých studentů. Nemyslím si, že by v tomto ohledu byla naše země o mnoho odlišná od ostatních zemí. Každopádně by stálo za to, zabývat se tím podrobněji a zjistit, zda v jiných státech je výuka jednotlivců chápána jinak než u nás. Důležitá poznámka je také, že ji vyhledávají dospělí častěji kvůli svému časovému vytížení.

10. Pro vyučující, kteří mají zkušenosti s individuální výukou dospělých: Vyučují se vám dospělí jednotlivci lépe než děti? Proč?

Poslední otázka mého dotazníku byla určena pro učitele se zkušenostmi s touto výukou. Zápornou odpověď jsem nezaznamenala ani jednu. Jasných kladných odpovědí byly zhruba dvě třetiny (deset učitelů). Mnozí dotazovaní dokázali na tuto problematiku nahlédnout z obou stran. Shodla bych s respondenty na tom, že **dospělí nebývají už tak bystří a látku se učí pomaleji**. Snad nejvíce je toto „zpomalení“ znát právě u cizích jazyků. Například výslovnost se s nimi nacvičuje a přečte velmi těžko. Mívají naučené chyby z minulosti, které se těžko odbourávají. **Dospělí bývají vnitřně více motivováni, jejich pozornost se snáze udrží**. Mají konkrétní potřeby (obchodní jazyk, konverzace, telefonický styk), chtějí se učit, ale mají méně času, bývá problém s jejich přípravou na hodinu, často musí hodinu kvůli pracovnímu zaneprázdnění na poslední chvíli odříct. Děti naopak nemívají často ten správný stimul, volba individuální výuky bývá spíše přáním rodičů. To mívá za následkem, že dostatečně nespolupracují. Zato ale dochází na hodinu pravidelně (pokud neonemocní) a mají více času na domácí přípravu.

Ve výsledku záleží vždy na jedinci samotném (zde je můj názor totožný s mnohými respondenty), ne na tom, jestli je dospělý nebo dítě. Záleží vždy na konkrétním člověku, na jeho vlastnostech, schopnostech a vůli.

Závěr analýzy dotazníků

Prostřednictvím analýzy získaných informací jsme se dozvěděli, že výuka jednotlivce dotazovaným vyhovuje. Pod pojmem individuální výuka si představují plnohodnotnou výuku jednotlivce nebo také doučování (spíše u dětí) a týká se převážně pokročilých studentů a dospělých. Tento typ výuky je pro studenta přínosnější než běžná výuka, protože lektor věnuje svému svěřenci plnou pozornost, hodina je intenzivnější, student má možnost podílet se na budování náplně hodin, je zohledňováno jeho tempo a úroveň znalostí. Avšak vždy záleží na studentově přístupu. Výsledky ukázaly, že v povědomí lidí je představa, že vyučovat jednotlivce je snazší nebo stejně náročné jako vyučovat skupinu více žáků. Nemusí se řešit kázeňské problémy a hodina probíhá většinou bez napětí. Učitel studenta lépe zná, tudíž snáze odhadne, co bude studentovi vyhovovat. Lektor nemusí zohledňovat více úrovní znalostí. Dospělí však nejsou již tak bystří jako mladší studenti, učí se pomaleji. Jsou ale vnitřně více motivováni a déle udrží pozornost. Výuka je intenzivnější, student má více příležitostí k mluvení.

Srovnání rozdílů v názorech studentů a učitelů na individuální výuku

Pokud bychom měli srovnat rozdíly mezi výsledky u dotazovaných učitelů a studentů, nejmarkantnější rozdíly se objevily v otázce třetí: Co si představujete pod pojmem individuální výuka? Odpovědi se neshodují v položce „doučování“. Doučování řadí k výuce jednotlivců pouze jeden student z pěti dotazovaných, kdežto z jedenácti učitelů devět respondentů. Procentuálně o něco více učitelů zaškrtnulo tuto možnost. Další rozdíl ve výsledcích jsem zaznamenala u páté otázky: Je individuální výuka pro studenta přínosnější než běžná výuka? Kladně odpověděli tři učitelé z jedenácti a čtyři studenti z pěti. Znamená to, že více studentů než lektorů považuje výuku jednotlivce za přínosnější. Studenti se také neshodli s vyučujícími v šesté otázce týkající se výhod individuální výuky. Čtrnáct dotazovaných učitelů zvolilo možnost, že je tato výuka intenzivnější, avšak pouze dva studenti. Studenty nezajímá intenzita výuky? Není pro ně důležitá nebo si opravdu myslí, že výuka jednotlivce je

stejně intenzivní jako skupinová či frontální? To je překvapivé zjištění. Poslední rozdíl mezi názory učitelů a studentů při mém výzkumu se objevil v otázce sedmé: V čem spatřujete nevýhody této výuky? Pouze tři učitelé z jedenácti dotazovaných si myslí, že výuka jednotlivce není tolik zábavná a podnětná. Procentuálně více studentů (dva z pěti) je opačného názoru. Tento výsledek jsem očekávala, protože pro mnohé učitele bohužel není zábavnost a kreativita důležitým prvkem ve výuce. Žáci to však vyžadují. Z vlastní zkušenosti vím, že skupinová výuka je živější, zažije se více legrace.

Ostatní odpovědi učitelů a studentů se více či méně shodovaly.

8 Dospělý student, kterého vyučuji angličtinu

individuálně

Jedná se o devětadvacetiletého pracovníka, jehož vyučuji třetím rokem individuálně. Docházím jednou týdně do strojírenské firmy, ve které je zaměstnán na pozici vedoucí výroby. I když se jedná o rakouskou firmu, zaměstnanci ve vedoucích pozicích potřebují umět jednat v anglickém jazyce. Angličtina je v tomto případě lingua franca například pro styk s japonskými kolegy. Začínali jsme obecnou angličtinou a postupně jsem přidávala obchodní výrazy a obraty, které odpovídají jeho potřebám. Jeho potřeby jsou mluvit, psát, číst i telefonovat v angličtině, tedy všechny řečové dovednosti.

Po třech letech je student schopen se anglicky domluvit jak v psané tak v mluvené formě. Gramatika, kterou jsme dosud probrali, ovládá dobře, poslech mu také nedělá větší problémy. Největší jeho slabinou je mluvení. Student je perfekcionista, záleží mu vždy na tom, aby řekl větu stoprocentně správně. Občas mu trvá dlouho, než se vyjádří. Je si této bariéry vědom, pracujeme na jejím odbourání, přesto si myslím, že tuto vlastnost těžko změníme. Jelikož začal s anglickým jazykem až v dospělosti, nacvičování výslovnosti s ním bylo dosti náročné. Styděl se imitovat. Dodnes mu dělá problém vyslovit znělou i neznělou podobu „th“ a také intonace věty. Jinak jsem však s výsledky naší společné práce spokojena. Jeho velmi silnou stránkou je slovní zásoba. Obdivuji, že mu stačí

slovíčka si jednou přečíst a převážná většina z nich je uložena rovnou do dlouhodobé paměti.

Student ještě není na takové úrovni, abychom se mohli věnovat pouze Business English. Zvolila jsem tuto náplň hodin: střídání gramatiky, poslechu, konverzace, čtení a psaní, obchodní angličtinu zakomponovat každou druhou hodinu. Po delší době společného scházení učitele a studenta u angličtiny je těžké nalézt téma, které ještě nebylo probráno. Řeším to tak, že navrhuju právě aktuální téma, například volby do parlamentu, úspěch českých sportovců apod. Nebo začnu hodinu otázkou: How are you? Tired? Some working problems? Some news? Někdy samozřejmě nepřijde žádná vhodná reakce, na níž by se dalo navázat, ale stává se, že se trefím a dozvím se například o návštěvě zahraničních kolegů, novém stroji nebo i novinky ze soukromí, třeba že očekávají s přítelkyní miminko. Stali se z nás přátelé. Naposledy jsem měla problém s vybráním notebooku pro sebe, tak jsem toho hned využila ve výuce: „I'm going to buy a notebook, can you give me an advice which producer to prefer and what parameters shall I consider?“ Po úvodní konverzaci se pustíme do jedné z dalších dovedností. Často také hovoříme o průběhu stavby jeho domu.

Stojí za zmínku, že spolu mezi jednotlivými hodinami komunikujeme přes SMS nebo e-mail v angličtině. S tím souvisí jedna ze dvou nevýhod, které spatřuji na výuce tohoto studenta. Vzhledem k jeho vytíženosti se stává, že musí kurz na poslední chvíli zrušit. Nebo musí výuka začít později z důvodu prodloužení pracovního jednání. Je na lektorovi, aby byl v těch situacích tolerantní. Druhým negativem je skutečnost, že se nestíhá připravovat na výuku doma. Musí tedy stačit to, co probereme společně ve výuce.

8.1 Výsledky řízeného rozhovoru se studentem o našich společných hodinách

Před rozhovorem jsem si sepsala body, kterými by se měl rozhovor ubírat:

- 1, Co by měl student vyžadovat od učitele při individuální výuce?
- 2, Proč ses rozhodl začít studovat angličtinu?

- 3, Jaké byly tvé počáteční potřeby a představy?
- 4, Proč jsi zvolil možnost individuální výuky?
- 5, Byly tyto potřeby naplněny?
- 6, Změnily se tvé potřeby v průběhu kurzu?
- 7, Jaká je tvá nejdůležitější potřeba? Mluvit?
- 8, největší slabina
- 9, Jaké jsou tvé představy o studiu angličtiny do budoucna?

Se svým studentem jsem formou řízeného rozhovoru probírala různé aspekty našeho společného setkávání u angličtiny. Jako pomůcku jsem si s sebou vzala diktafon, abych si zaznamenala veškeré informace, které nestihnu zapsat.

Nejprve mne zajímala obecná otázka: **Co by podle něho měl student vyžadovat od učitele při individuální výuce?** Dozvěděla jsem se, že nejdůležitější je kvalita výuky, jež zahrnuje učitelovu schopnost posoudit studenta, jeho možnosti, tempo atd. Podle tohoto posudku pak uvážit další postup. Nezbytností jsou samozřejmě dobré jazykové znalosti. Důležitá je také flexibilita vyučujícího. Lektor by neměl mít ani přehnané ani nízké nároky ale přesně odpovídající.

Dále jsem se informovala, **proč se vlastně rozhodl učit se angličtinu a jaké byly zpočátku jeho potřeby a zda jsou ty nynější nějak odlišné.** Kromě využití v soukromí (cestování, počítač) bylo hlavním důvodem pravděpodobně budoucí využití v zaměstnání. Očekává, že potřeba angličtiny bude čím dál silnější. I když pracuje pro rakouskou firmu, má zastoupení i v Kanadě a USA, rovněž v Číně a Korei. Potřeby nemůže specifikovat, důležité je pro něho jak rozumět a mluvit, tak číst a psát v anglickém jazyce. V průběhu studia se jeho potřeby příliš nezměnily.

Na otázku, **zda byly jeho potřeby naplněny,** odpověděl, že z minimální části ano. Avšak odpovídá to frekvencí hodin, nezbyvá mu více času na angličtinu než 90 minut týdně a někdy se také stane, že musí hodinu zrušit. Rád by se jazyku věnoval více, ale pracovní vytíženost mu to bohužel nedovoluje. Co se týče soukromí, je již schopen se bez problémů domluvit v hotelu, zeptat se na cestu, objednat si v restauraci apod. Angličtinu také využívá pro každodenní práci s počítačem a ostatní elektronikou.

Reakce na otázku **Proč jsi volil možnost individuální výuky?** byla předvídatelná. Právě pro její již zmíněné výhody: Učitel se snaží naplnit potřeby jediného studenta a výuka je tomu přizpůsobena.

Když jsem studenta požádala, aby se pokusil **vyzdvihnout jeho nejdůležitější potřebu**, zmínil překvapivě čtení. Je to první krok, který by chtěl a potřebuje zvládnout. Má pocit, že už tuto dovednost poměrně uspokojivě zvládá, je schopen porozumět obsahu textu. Jediná překážka je slovní zásoba, na kterou se společně v budoucnu zaměříme.

Studentovým úkolem bylo také zmínit **svou největší slabinu**. Mé očekávání se potvrdilo, shodli jsme se na tom, že největší potíže mu dělá plynulost mluvení nebo-li rychlost komunikace. Důvodem je podle něho nedostatek příležitostí k mluvení. I když se v hodině snažím zapojit konverzaci co možná nejvíce, jen velmi těžko mu nahradím obchodní rozhovor o detailech výroby. V komunikaci s anglicky mluvícími obchodními partnery na odborné téma bohužel zatím využívá tlumočení zkušenějších kolegů, obává se možných nedorozumění. Úvodní (představení apod.) a závěrečnou konverzaci (loučení) či hovory o běžnějších tématech již ale zvládá sám. Překážku spatřuje v tom, že ještě není schopen svými slovy říci, co chce. Tento problém jsem zmiňovala výše; Než aby obsah zamýšleného sdělení neřekl do detailu přesně, raději využije služeb tlumočnicka. Je velmi těžké mu vysvětlit, že to není nutné, i když pokud se jedná o přesné detaily například ve výrobě, pak je možná skutečně nezbytné vyjádřit se zcela přesně.

Poslední otázka se týkala studentovy **budoucnosti** spojené s angličtinou. Vypadá to, že se naneštěstí nebude moci věnovat studiu anglického jazyka intenzivněji než doposud. Vidina budoucnosti je taková, že bude angličtinu potřebovat více, poněvadž firma více samostatně komunikuje s výrobou v zámoří. Student věří, že v budoucnu bude sám schopen vést obchodní jednání na odborná témata bez pomoci tlumočnicka.

Tento řízený rozhovor s vlastním studentem byl pro mě a hlavně pro naše hodiny velice přínosný. Byla to jakási zpětná vazba, kterou jsem získala od svého studenta. Poskytla mi informace o tom, zda podle jeho názoru byly uspokojeny jeho potřeby a představy o individuálních hodinách. Rozhovor my také přinesl doporučení, aby se nyní výuka zaměřila ještě intenzivněji na slovní zásobu a

pokusila se co nejvíce přiblížit obchodní konverzaci na odborné téma, což budu muset se studentem ještě podrobněji prokonzultovat.

9 Co by měl vyžadovat student od učitele při individuální výuce?

Zbývá nám splnit dva poslední úkoly, které jsme si stanovili. Prvním z nich je poskytnout výčet rad, které se vztahují k otázce:

Co by měl student vyžadovat od učitele při individuální výuce?

Tato otázka je podle mého soudu jedna z nejdůležitějších. Mnozí zájemci o výuku „jeden na jednoho“ pravděpodobně nemají ani tušení o tom, co by po učiteli měli chtít.

Za prvé, lektor by si měl být vědom rozdílů mezi individuální a běžnou výukou, hlavně toho, že výuka jednotlivce by měla odpovídat specifickým potřebám studenta.

Stejně jako jiný učitel by měl být zkušeným **profesionálem** ve svém oboru a ovládat pedagogické a didaktické principy. Získal již určité zkušenosti, a proto by měl student dát na jeho doporučení.

Vyučující by měl na požádání předložit **certifikáty a osvědčení** o zkouškách v daném oboru a o zahraničních pobytech či stážích. Student si může vyhledat lidi, kteří mají již zkušenost s tímto učitelem. Často se stává, že kontaktují lektora již na základě doporučení.

Učitel by měl být otevřený studentovým požadavkům. V případě, že s požadavkem nesouhlasí, měl by vysvětlit důvod. Učitel je flexibilní a schopný kompromisu.

Student má právo změnit svého lektora, pokud si myslí, že není schopen vyhovět jeho potřebám.

Student, jehož vyučuji vyzdvihuje požadavek kvality výuky, pod níž si představuje, že lektor na základě svých profesionálních pedagogických schopností zhodnotí možnosti a představy žáka a podle toho nastaví vhodný a plodný průběh

vyučování. Nedílnou součástí jsou samozřejmě učitelovy výborné jazykové znalosti. Měl by mít na studenta odpovídající nároky. Mimo jiné by měl být vyučující také schopen se rychle přizpůsobit změnám, například přesunutí hodiny.

S čím by měl student do kurzu vstupovat?

Student by měl mít jasno, co on sám od této výuky vyžaduje, jak si představuje průběh. Měl by se umět ozvat, když mu nějaká aktivita či záměr nevyhovují. Také by měl mít hrubou představu o finančním ohodnocení lektora.

10 Jak má vyučující správně postupovat při výuce jednotlivce? (viz úsek 3.3.1)

Posledním úkolem je shrnout nejdůležitější kroky lektora vyučujícího jednotlivce.

Při první schůzce se studentem by měl provést **analýzu potřeb** (viz podkapitoly 4.1 a 4.2), tj. zjistit od studenta, proč vyhledal jeho pomoc, co přesně vyžaduje od této výuky, jaké jsou jeho představy.

Následuje společná konzultace o nejvhodnějších postupech, učitel vyjádří své návrhy a spolu se studentem se snaží vymyslet vhodný **učební plán**. Neznamená to, že si musí podrobně naplánovat každou hodinu, ale stačí zhruba načrtnout, kudy se bude kurz ubírat.

Dohodnou se společně na tom, jak často a v kolik hodin se budou scházet. Vyučující doporučí dle svého pedagogického uvážení **frekvenci**, tedy zda postačí scházet se pravidelně jednou za týden na 90 minut nebo raději dvakrát. Důležité je vědět, jakou představu má student o délce kurzu. Je možné nastavit intenzivní kurz, který probíhá každý den po dobu například měsíce. Záleží na časové vytíženosti obou stran.

Nesmíme zapomenout na projednání **výukového materiálu**. Budeme vyučovat převážně podle učebnice, kterou vybere lektor nebo bude poskytovat student vlastní materiál? Přeje si, aby učitel využíval i jiného materiálu než je učebnice?

Je také potřeba dohodnout si **místo** schůzek. Výuka může probíhat u studenta doma, běžné je docházet do firmy, ve které pracuje, což je pro zájemce velmi pohodlné, avšak nejvhodnější je podle mého názoru, aby měl lektor k dispozici vlastní místnost – neutrální prostředí.

V první hodině by se také měla domluvit **výše ceny** jedné hodiny a způsob úhrady. Učitel by měl vlastnit Živnostenský list a vystavovat faktury za odvedenou výuku nebo mít podepsanou Dohodu o provedení práce či činnosti u jazykové školy, která mu výuku zprostředkovala.

Ve zbývající části hodiny bychom se měli začít již věnovat angličtině. Vzali jsme si s sebou například anglické noviny, píseň, nějaká cvičení nebo krátký rozlišovací test, cokoli co usoudíme, že by se mohlo hodit na základě informací, které jsme dostali před první schůzkou. Student si při první hodině může vybrat z nabízených aktivit. Pomůckou nám budou návrhy z podkapitoly 5.1.

Následující hodiny by měly odpovídat potřebám studenta, průběžně se ujišťujeme, že mu to takto vyhovuje. Student by měl vědět, že pokud nesouhlasí s postupem, může nám to bez obav říct. Vyučující mu vysvětlí, proč to tak je nebo se pokusí najít kompromis.

11 Příprava na hodinu angličtiny pro mého studenta

Následující přípravy by měly odpovídat konkrétním potřebám mého individuálního studenta, které jsou zmíněny výše. Jsou převážně orientovány na obchodní angličtinu.

Materiálu pro výuku Business English je na knižním trhu velice málo. Nalezneme sice v knihkupectví několik tenkých učebnic malého formátu k tomuto tématu, ty jsou však podle mého soudu špatně zpracované, většinou obsahují jen výčty frází a slovíček. Pro souvislou výuku nejsou použitelné, lektor si musí sám vymýšlet cvičení a ostatní aktivity. Učebnici určenou výhradně pro individuální výuku se mi nepodařilo sehnat. Osvědčil se mi internet, který pro své hodiny hojně využívám. Na již zmíněné internetové stránce www.onestopenglish.com je možno nalézt kompletní nabídku příprav na hodiny obchodní angličtiny, dokonce i pro

výuku jednotlivců. Když zadáme do vyhledávače pojem „teaching business English“, vygenerují se nám i jiné použitelné odkazy.

Hodiny nekoncipuji tématicky, ale protože studentovy potřeby jsou široké, snažím se obsáhnout od každé dovednosti trochu.

Délka vyučovacího bloku: 90 minut

Úvod hodiny – navázání kontaktu, lehká komunikace

Závěr hodiny – Ověření, že student vše pochopil, dotazání, zda má nějaké otázky, opakování užitečných slovíček, která se v hodině probrala.

1. studijní plán

Formal letters, phrasal verbs

Read these extracts from formal letters and say what the purpose of each letter is. (5 min.)

- a) On behalf of everyone, I send you best wishes for a speedy recovery.
- b) Please accept our sincere apologies for any distress this situation may have caused you.
- c) You may have overlooked this payment but we ask that you give it your prompt attention.
- d) Please confirm in writing if you wish to accept this offer and when you will be in a position to commence work.
- e) Ms Wright is currently involved in a project which might be of interest to you and she will be contacting you soon to arrange a meeting.
- f) If you could forward the details of the Nile Cruise, I would be most grateful.
- g) I am writing in connection with a recent visit to your hotel from the 12th to 15th March. My wife and I stayed in room 368. Unfortunately, our otherwise enjoyable visit was spoiled by the loss of some articles from our room during our stay. This loss was reported immediately upon our discovering it to the receptionist who, in turn, contacted the duty manager. The items lost were ...

Look at this outline of a layout of a formal letter in English. Complete each box with the missing information (a-g). (5 min.)

- a) 20th March 2007
- b) Yours faithfully,
- c) 221 Cherry Prive
York Yk3 ZFG
- d) Dear Sir or Madam,
- e) (signature)
Dr C.R.. Roberton
- f) The University Hotel
65 Park Parade
Durham DH6 8HY
- g) Text

The diagram shows a large rectangular frame containing several smaller empty rectangular boxes. The boxes are arranged as follows: a small box at the top right; a medium box on the left side; a small box below it; a large box in the center; a medium box below the large box; and a small box at the bottom right.

Reading

1 Read through the text and match the headings (a-h) to the secrets (1-8).
(10 min.)

- a) Be Professional
- b) End With an Action Step
- c) Get to the Point Early
- d) Never Write in Anger
- e) Put Yourself in Your Reader's Place f Start Prom the End
- f) Say it Plainly
- g) Use Active Verbs

THE SECRETS OF WRITING BUSINESS LETTERS

1. Decide what the result of your letter ought to be. List things you'd like to say, and review them. Good letters have a strong sense of purpose.
2. Don't delay. You should state your main purpose in the first paragraph. If the letter came to you, how would you respond? Se pleasant; try to turn negative statements into positive ones.
3. Phrases like "in compliance with your request" and "enclosed herewith" are stilted. Write as you talk - naturally. Include just one idea. Sentences longer than two typed lines are suspect.
4. Passive voice is weak and confusing. "A decision has been reached by the committee" is inferior to "The committee has reached a decision." Also, readers can sense your evasiveness if you write: "Your order has been misplaced" instead of "I misplaced your order." Emotion will evaporate; a letter won't. Devise a way to handle problems in an upbeat manner. Your chances of success will multiply tenfold.
5. The end of a letter should suggest the reader's next move, or your own. The most well-written letters can't survive bad presentation. Use a clean, logical format for your letter. A crowded or over-designed page distracts from your message.

(O'dell, F., Broadhead, A.: Objective CAE. Cambridge: Cambridge University Press 2002. P. 34)

Expressions in different kinds of letters

In **A** there are seven kinds of letters. In **B**, there are expressions which can be found in these letters. Match the expressions with the letters. An expression might go with more than one letter. (5 min.)

A	B
<p>Informal letters</p> <p>1 <i>Giving news</i></p> <p>2 <i>Inviting</i></p> <p>3 <i>Accepting an invitation</i></p> <p>4 <i>Thank-you letter after a weekend visit</i></p> <p>Formal letters</p> <p>5 <i>Thanks and requests</i></p> <p>6 <i>Inviting</i></p> <p>7 <i>Paying a bill</i></p>	<p>a. Thank you for inviting me to ...</p> <p>b. Please find enclosed a cheque for. . .</p> <p>c. George and I are having a party on Saturday, and we' d love you to come.</p> <p>d. I look forward to hearing from you soon.</p> <p>e. Just a quick note to say thank you . . .</p> <p>f. Sorry I haven't written for so long, but I've been terribly busy.</p> <p>g. RSVP</p> <p>h. I' d love to come. See you then!</p> <p>i. Could I please have a receipt?</p> <p>j. Give my regards to . . .</p> <p>k. Let us know if you can make it.</p> <p>l. It was lovely to see you again after so long . . .</p> <p>m. Intemational Shippers request the pleasure of your company at a buffet supper to be held on . . .</p> <p>n. You very kindly sent me a brochure of holiday cottages. Unfortunately you forgot to include a price list. I would be most grateful if you could send me one.</p>

Business writing – responding to requests for information

1. Warmer (3 minutes)

Please, brainstorm all the reasons you can think of for writing a (business) letter. A couple of examples – to complain, to confirm arrangements..

2. Reading for gist (15 minutes)

Read the letter quickly and choose Mr. Thomas's reason for writing from those listed on the sheet of paper.

Some general comprehension questions, such as:

What kind of business does Mr. Thomas have?

What services does he offer?

What kind of information does he include in the letter?

3. Extracting useful language from the sample letter (5 minutes)

Look back at the sample letter and underline any phrases you could use in replying to a request for information, which mainly occur at the beginning and the end of the letter. You may underline the following:

Dear

Thank you for your letter ofenquiring about the services offered by.....

We can offer....

I would be happy to come to your office to discuss this at your convenience.

Please call me onto arrange a suitable time.

I look forward to hearing from you.

Yours sincerely

4. What do you notice about the position of the sender's address, the receiver's address and the date?

Riverside Languages
22 High Street
Manchester
M5 6XJ

Mrs. S. Stone
Human Resources Manager
Northern Manufacturers Ltd.
The Industrial Estate
Oldham
OL3 7RJ 30th January 2004

Dear Mrs. Stone,

Thank you for your letter of 13th January enquiring about the services offered by Riverside Languages.

We teach French, German, Spanish and Japanese to both groups and individuals. Classes take place in our school in the centre of Manchester, or on your company's premises. For individual classes we are able to teach all levels from beginner to advanced. For groups, the availability of higher-level classes depends on demand.

About half our teachers are native speakers of the languages taught. The rest are fluent speakers and most have lived in the countries where these languages are spoken. All our teachers are graduates with a further qualification in language teaching, and between them they have accumulated many years of teaching experience both at home and abroad.

We can offer intensive courses tailor-made for particular groups or individuals. However, our standard courses for groups consist of 4 hours of classes per week, divided into 2 sessions, and last for six months. At the end of that time, students who pass the final exam will receive a certificate stating the level they have attained, and will be allowed to progress to the next level. We also run courses preparing students for external exams in the languages we teach.

Price depends on a number of factors, including the size of the group, any special requirements, and where the class takes place. I would be happy to come to your office to discuss this at your convenience. Please call me on 0161-364 8749 to arrange a suitable time.

I look forward to hearing from you.

Yours sincerely,

Carl Thomas

Carl Thomas
Director, Riverside Languages

(www.onestopenglish.com)

5. Can you write a short relevant business letter which belongs to your daily routine?
(12 minutes)

Grammar (10 min.)

„Let me, let him/her, let's, ...“ - vyjádřete následující věty tak, že použijete správným způsobem »let«.

1. Why don't we consider offering this new product for sale?

.....

2. I'd just like to think the idea over.

.....

3. Come in, sit down and look over this proposal with me.

.....

4. It's a fine day - get out the car and join me for a drive into the mountains.

.....

5. She should fax this cost analysis to the customer right away.

.....

6. The company will just have to wait another week for delivery - they are always so impatient.

.....

7. Allow me to explain what we have in mind.

.....

8. Why don't we join in this new venture?

.....

Try to react to these situations:

1. One evening, working late, I went into another office to get a file I needed. I was shocked to see two of the firm's senior financial controllers apparently changing the figures for the company on the computer. They were surprised to see me and immediately offered a bribe of 5% of the money they expect to make if I keep quiet. What should I say and do?
2. Just before leaving the office, I saw a colleague whom I like very much taking money out. I've discovered accidentally that a colleague has been fiddling her expense forms to get herself more money than she should. Should I do anything about this? What should I do?
3. My best friend at work has been complaining that her husband doesn't seem to beat home very much these days. Yesterday evening you saw her husband with an attractive woman entering a hotel. It could have been a customer I suppose. Do I say anything? If so, what?
4. I found out that a junior employee who reports to me has been using the office phone to call his friends in New Zealand. How do I deal with this situation?
5. My boss has been paying me a lot of attention recently and today invited me out for an evening meal, hinting that if I go, promotion may be possible. S/he is a good boss. I want promotion and I want to keep on good terms with her/him, but I am worried that s/he wants to have a romantic relationship with me. What should I do about the dinner invitation?
6. I am in a job which is secure and well-paid but which I find boring. I have been offered a more interesting job by another company but it's not as well-paid as the one I have now and is only a two-year contract to start with. Do I change?
7. I am head of a department of 11 employees. My director says that due to cuts, I must reduce the department to ten. How do I decide who will go? And how do I arrange for the person to be told the bad news?
8. I have only been working for my company for four months. I found it hard to get a job and enjoy the work I am doing now. The union has called a strike of all workers in my company to protest at this year's low pay rise. The bosses are angry about this. I do not want to be unpopular with the bosses or colleagues. Do I strike?
9. One of my assistants comes into work about half an hour late every day. S/he works very hard once s/he arrives, but you notice that the other people in the office are starting to resent the situation. What do you do?

2. studijní plán

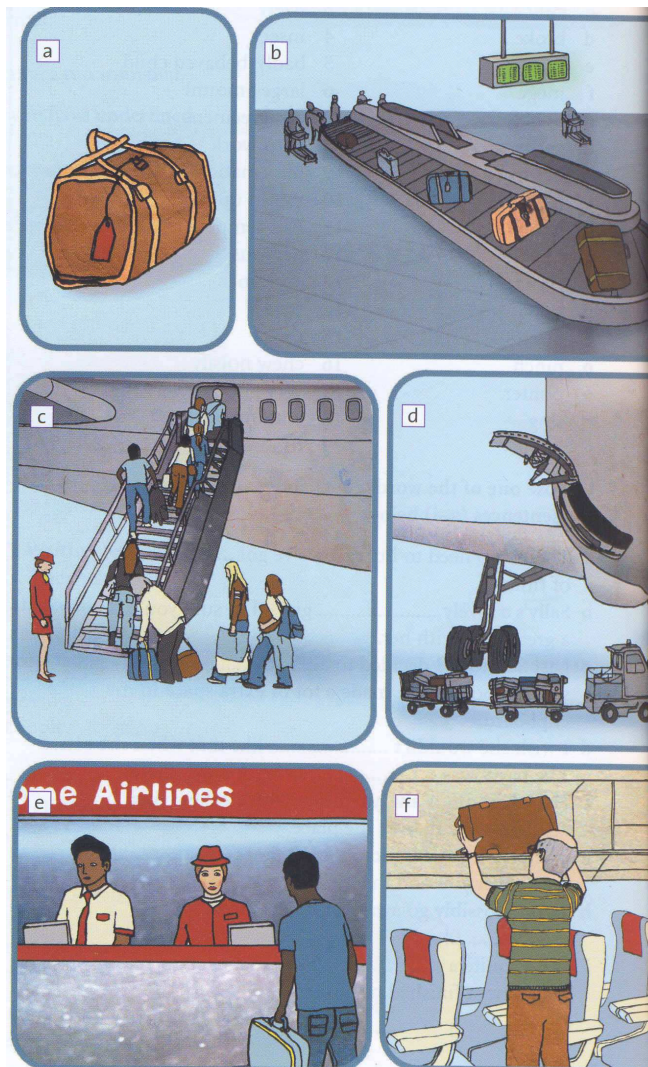
Business trip, job interview, phrasal verbs

Air transport

Match the words and phrases in the box to the appropriate pictures. (3 min.)

carry-on luggage
the hold
the carousel

overhead bin
the check-in
to board

Speaking (Role play a scene at the airport): (8 min.)

- A (teacher) **You work for an airline. You have to be polite but firm to all passengers.**
- B (student) **You want to take all your bags on board a flight as hand luggage because you have an important meeting to get to soon after the flight lands. Your hand luggage is only a little bigger and heavier than the airline permits.**

2nd situation:

- A **The same role**
- B **You have just arrived after a very long flight. There is no sign of your luggage. You are very upset as you had all your clothes and some important papers in the missing suitcase.**

Have you ever had an experience like those above? What happened?

(O'dell, F., Broadhead, A.: Objective CAE. Cambridge: Cambridge University Press 2002. P. 173)

Listening: (10 min.)

Tapescript:

Introduction

Mr. Graham has just checked into a hotel. But he is not happy with his room. He goes down to the reception desk to complain.

G: "I'm afraid there has been a mistake. My room doesn't have a bath."

R: "Well, I think your room is correct, sir. The number 118, isn't it?"

G: "Errr, yes, the number of the room is all right. But ..."

G: "Well, could I have a room with a bath, please?"

R: "Err, I'm afraid we don't have a room with a bath. And ..."

G: "Look, I'm very tired. I don't want to argue but my firm always books a room with a bath."

R: "I'll check the correspondence. But I don't think you're booked into a room with a bath. There we are. It is Mr. Graham, isn't it?"

G: "It is, yes."

R: "Yes, one single room. Have a look."

G: "Yes, you are right. It says here: one single room for five nights. I will see them when I get back. I have just flown a very long distance and I am very tired. All I want is a long hot bath and a sleep. I appreciate it our mistake but are you sure there's nothing with a bath at all?"

R: "Well, not today, sir. Right now I can offer you a room with a shower only. Or if you wait till tomorrow there is an American businessman checking out tomorrow morning and you could move into his room."

G: "A room with a shower will do, it's better than nothing."

R: "Very well then. Here is your room key. The room number is 302."

G: "Thank you but I have left my suitcases in room number 118."

R: "Don't worry, sir. I'll have your luggage sent to your new room right away."

(BRIDGE cassette September 2000)

1, Open-ended questions - looking for the gist - skimming

Answer the questions briefly.

1. Who is speaking in the dialogue?

2. What is Mr. Graham complaining about?

3. Whose room does the hotel clerk offer him?

2, Selective deletion gap filling - looking for the specific information - scanning

Use these words in the dialogue: *all right, mistake, bath, 1-18, correct, afraid.*

(Concentrate on the first part of the conversation.)

G: "I'm _ _ _ there's been a _ _ _ . My room doesn't have a _ _ _ ."

C: "I think your room is _ _ _ , Sir. Room No. _ _ _ , isn't it?"

G: "Err, yes. The number of the room is _ _ _ but ..."

3, Multiple choice questions - scanning

Circle the right answer A, B or C.

1. The businessman feels

A) tired.

B) happy.

C) hungry.

2. All the businessman needs is

- A) a bath and a drink.
- B) a shower and a bed.
- C) a bath and a sleep.

3. He has _ _ _ a very long distance.

- A) gone
- B) flown
- C) flew

4, Closed-ended exercise - scanning

Answer the questions.

- 1. For how many nights is he checked into the hotel? _ _ _
- 2. What is the number of his second room? _ _ _
- 3. Who always books the hotel room for him? _ _ _

5, Yes/No questions - skimming

Answer the questions just with Yes or No. If the answer is No correct the sentence.

- 1. Is Mr. Graham accommodated in the hotel alone? _____
- 2. Is his second room without a shower? _____
- 3. Does he have a double room? _____

6, Summary - skimming

What was the dialogue about? Write approximately 6 sentences.

7, Notice the use of present perfect tense in this conversation. Can you pick up the sentences in this tense?

Talk Talk Talk (3 min.)

(Steve and Petr are talking in the hotellounge after dinner)

S. Last day then tomorrow, Petr. Have you enjoyed it? More important, have you learnt much from the seminar?

P. Yes, I think so. I like the interactive nature of it. It matches the subject of the seminar perfectly. After all, what is selling if not interactive?

S. You're right there! But I'm still looking forward to getting on the road again, to Cardiff. We'll see a real salesman at work there. He's as Welsh as they come and he has a natural ability for selling. A natural asset, too - the gift of the gab!
(A seminar participant approaches)

B. Hello, I'm Barry Smythe I hope I'm not intruding, but I would like to meet you and have a word with you

S. Certainly. Sit down and join us.

*Do you find important for a salesperson to have a natural ability for selling?
Do you have it?*

Talk Talk Talk

(Steve Blackman arrives at office)

S. Hello, hello, hello! This is quite a confab. What's on the agenda?

M. We're treading on your territory, Steve - we're discussing what makes a good salesperson.

S. You're looking at him right now, Melissa!

M. Modesty is not your strong point, is it Steve?

What do you think makes a good salesperson? Can you name some qualities?
(brainstorming on a sheet of paper - 3 min.)

(Tilley, R.: Fit for Business English – Prodej. Praha: Grada, 2005)

What do you think about this tip? Do you agree? (2 min.)

Tactics are secondary.

Look at a sales pitch as another rugby ground. Know your strengths but also your weaknesses - there's nearly always a weak link. You have to find it and compensate for it. Then you have to know your opposition just about as well as you know yourself. Respect your opposition, too. Don't just rubbish the other side or its products. If you're selling, admit that there are similar, good products out there in the market place. Prove that your product is better.

Talk Talk Talk

P. I noticed you adopted that approach when you told David Powys banks are using systems that we did not supply.

T. No sense in hiding that fact. He would discover it anyway, and then our credibility would be damaged or even destroyed. *Honesty pays in a selling*, believe me!

S. We believe you, and I'm sure Powys did, too. Now what are we drinking?

»Honesty pays in selling« according to Trevor, meaning that it is advantageous to do so. He could have said »honesty pays dividends«, another expression with the same meaning.

Let's look at some more *»pay«* expressions:

to pay lip-service = to say that one approves of or supports something while not

doing anything about it

to pay the price for = to suffer because of a previous error or wrongdoing

to pay through the nose = to pay a very high price for something

to pay attention to = to take careful notice of

to pay off = when a risky course of action proves successful

to put paid to something = to stop or destroy something

there'll be hell to pay = informal expression meaning great trouble will result

Výše uvedené obraty použijte v následujících větách. (5 min.)

1. The company for a lack of investment when share prices plummeted (fell heavily).

2. if we lose this account!

3. Knowing one's strengths and weaknesses when one meets the client.

4. The company for their new security systems the cost was far higher than expected.

5. The management to the idea without being convinced about its benefits.

How good are you in sales talk? (10 min.)

1. Our foreign visitors were (*put down/put by/put up*) in the Brighton Hotel.
2. Tony was looking forward (*by/to/in*) meeting the new Sales Director.
3. Before putting the product on the market it was tried (*out/by/over*) on over a thousand people.
4. The new publicity campaign really made (*amends/a difference/a bid*) for the previous disastrous campaign.
5. You get in touch with Mr Greaves and in the (*meantime/meanwhile/meaning*) I'll try and find his contract.
6. Have a guess who I ran (*down/by/into*) last week? George Partridge.
7. The Managing Director finished his speech by asking if (*anyone/someone/noone*) had any questions.
8. Beryl was the (*mainframe/mainstay/mainstream*) of the company and made sure everything ran smoothly.
9. Peter was new (*on/over/to*) the job and therefore was worried (*about/in/to*) his performance.
10. It is important to be (*privately/unfailingly/warmly*) polite when dealing with a new client.
11. We were held (*up/down/by*) traffic and arrived at the conference two hours late.
12. Sales figures were (*completely/slightly/remarkably*) higher than last quarter but head office were still not happy.
13. (*In the meantime/From time to time/In the nick of time*) I do research on my chosen subject but not as much as I should do.
14. On arriving at the hotel the (*receptionist/receiver/receptive*) showed us where our rooms were.
15. I went (*by/over/to*) the report three times before I found the error.
16. Management are currently (*looking into/seeking out/searching for*) the possibility of opening a new branch in Glasgow.

17. We must persuade possible investors that it is worth
(*doing/their weight in gold/their whi/e*) to put
money into our company.
18. Operator: Can you (*hold/get/put*) the line,
please? He's in a meeting at the moment.
19. We had to pay through the (*mouth/nose/ear*) to
rent out the conference hall.
20. There was a (*breakdown/breakup/break-off*)
in communications between the two sides and the matter had to go to an
industrial tribunal.
21. Right from the start there was something very
(*upper hand/red-handed/underhand*) about the entire process.
22. The company finally got the project (*on/out/off*)
the ground after months of debating.

(Tilley, R.: Fit for Business English – Prodej. Praha: Grada, 2005)

Read the advertisement for a Business Travel Coordinator and underline all the
qualities and skills the company is looking for. (8 min.)

BUSINESS TRAVEL COORDINATOR
Attractive salary
<p><i>Our client requires an experienced travel professional to provide a planning and arrangement service for all their business travel needs.</i></p> <p>Advising personnel on the most economical, safe and practical way to travel, you will make all the necessary arrangements and provide a proactive approach to passports, vaccinations and foreign currency. Your up-to-date knowledge on all travel options will enable you to advise the most economical travel plan, whilst with your excellent organisational skills you will manage our corporate database of travel and related medical/ personal details and all liaison with external travel and hire car agencies.</p> <p>As well as thorough knowledge of the travel industry, you will need to be IT literate, including email and Internet, have good communication skills, be self-motivated, organised and have the ability to work to deadlines. You will be working with a set travel budget, therefore good numeracy is required.</p>

Why should we employ you?

Surely you have had a job interview. Can you choose one and describe what happened and how you felt before, during and after the interview?

What advice would you give to an interviewee about dress and body language?

What else can an interviewee do in order to create the best possible impression at the interview?

Reading

1 Below are some typical interview questions.

- a) Do you like routine tasks / regular hours?
- b) Why do you think you would like this type of work?
- c) What is your general impression of your last company?
- d) How interested are you in sport?
- e) Do you make your opinions known when you disagree with the views of your supervisor?
- f) What kinds of decisions are most difficult for you?
- g) What is your greatest strength?
- h) Do you prefer working with others or alone?

With a partner, discuss how you think it would be appropriate to answer these questions if you were at an interview for your present job. (5 min.)

2. Look at the possible answers below. Match the answers (1-8) to their questions (a-h). (8 min.)

- 1) This question is usually asked to determine whether you are a team player. Before answering, however, be sure that you know whether the job requires you to work alone.
- 2) You are human, admit it, but be careful what you admit. If you have ever had to fire someone you are in luck, because no one likes to do that.
- 3) This is a deceptively simple question because there is no pat answer. It is usually asked to see whether you really understand what the specific job and profession entail on a day-to-day basis.
- 4) Always answer positively. Keep your real feelings yourself whatever they might be. Your answer is 'Very good' or 'Excellent'. Then smile and wait for the next question.
- 5) Your answer in part might be: 'I believe in planning and proper management of my time and yet I can work well under pressure.'
- 6) A trick question. The interviewer knows from experience that most recent graduates are hopeless employees until they come to terms with such facts of life. You could say: 'No, there's no problem there. A company expects to make a profit, so the door has to be open for business on a regular basis.'
- 7) If you can, state that you come from an environment where input is encouraged when it helps the team's ability to get the job done efficiently.

8) A recent survey of management personnel found that the executives who listed group sports among their extracurricular activities made an average of £3,000 a year more than their sedentary colleagues. Don't you just love football suddenly?

3. Do you think the advice provided is appropriate for your present job?

(O'dell, F., Broadhead, A.: Objective CAE. Cambridge: Cambridge University Press 2002. P. 184)

3. studijní plán

Technology, language of persuasion, market, phrasal verbs

Look at the pictures below and notice the differences between them. Make sure that you use contrastive stress in the appropriate way. (3 min.)

EXAMPLE: *There's a red fountain pen in picture a and there's a blue fountain pen in picture b.*

(O'dell, F., Broadhead, A.: Objective CAE. Cambridge: Cambridge University Press 2002. P.61)

Can you imagine doing your job without a computer? What would be different?
Would the work be more complicated? (2 min.)

**Read this information about the watches and
complete the order form. (10 min.)**

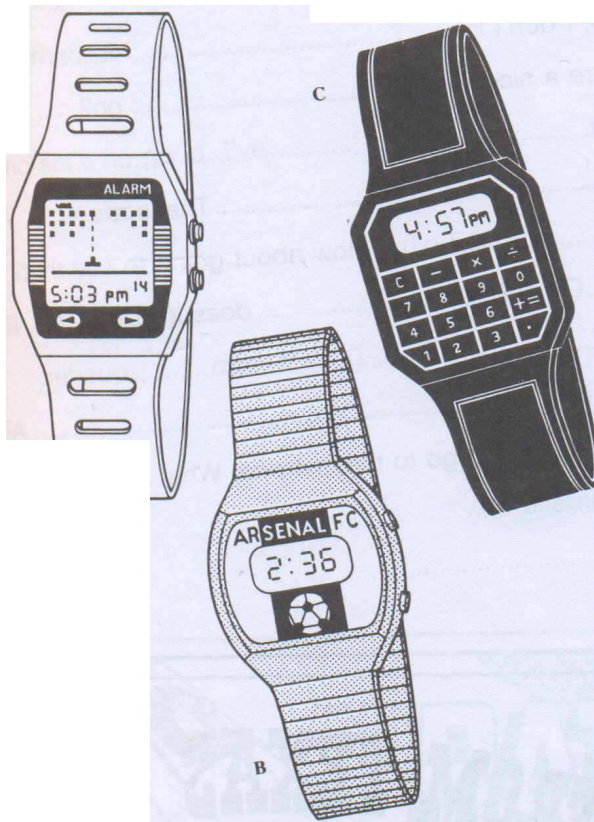
Alan Street bought a watch with hands. It was red.

Mary Clarke can swim with her watch on. It cost less than £10.

Colin Jones supports Arsenal Football Club.

Carol Smith bought a watch which she can use for Maths at school.

Don Watkins saved more than half the cost of his watch. It was white.

A. FUTURON 'spacewars' LCD video game watch. Alarm and video game. Digital time display. Available in red, blue or white. Guaranteed 12 months. Special offer: Save £16.00 on normal price of £29.99.
UR 2215 **£13.99**

B. ATARO 'Football' watch. For every football fan. A super quartz digital watch with your team's name and colours printed on the face. In chrome case, showing hours, minutes, seconds, or date at the touch of a button.. Guaranteed 12 months. Please state team required when ordering.
UR 2310 **£9.99**

C. FUTURON -Calculator' watch.
Super slim black case and matching strap. Calculator plus normal digital time display. Guaranteed 12 months. Special offer: Save £4.00 on normal price of £2.99.
UR 2216 **£18.99**

D. TRAGAR 'Diver' alarm watch. Sporty blue water resistant case with matching diver's strap. Hour and minutes permanently on display with onth and date or seconds at the touch of a button. Alarm plus back.light. Guaranteed 12 months.
UR 2269 **£8.99**

E. SANTO 'Sport' watch. Quartz analogue with day/date at 3 o'clock. Red or black. Face with white Arabic numerals. Centre second dial. Water resistant. Shock resistant. Guaranteed 12 months.
UR 2238 **£22.95**

ORDER FORM					
<i>Name</i>	<i>Letter</i>	<i>Make and type</i>	<i>Colour/ Personal features</i>	<i>Code no.</i>	<i>Price</i>
Alan Street	E	Santo Sport	Red	R 2238	£22.95

(Hutchinson, T.: Project English. Oxford: Oxford University Press. 1987. P. 27)

Language of persuasion

There are often several ways of saying the same thing that are all grammatically correct. One may, however, fit a particular set of circumstances better because it conveys a slightly different nuance of meaning. For instance, it may sometimes be better to be more tentative and polite whereas sometimes it may be better to be more direct. (10 min.)

Look at the different ways below of persuading someone to do something. Which would be the better alternative to use in the situations outlined?

1. A new employee thinks his boss has not been as thorough as she should have been in a report.
 - a Are you absolutely certain that you've taken everything into account?
 - b This is rather careless work.

2. A teenage girl wants her father to change his mind and let her go to an all-night party.
 - a Are you quite sure you won't reconsider?
 - b Just this once. Please!

3. A husband is trying to persuade his wife that they should take part in a marathon.
 - a Please, just do it for my sake.
 - b How can I convince you of the sense of what I'm suggesting?

4. The manager of a sales department is trying to persuade his staff to work longer hours.
 - a Couldn't you be persuaded to give it a try?
 - b Come on, just do it for me.

5. A father is trying to persuade his young son to swim the length of a pool.
 - a Oh come on, have a try. It's not as hard as it looks.
 - b It's in your own best interests to do what I suggest.

6. A woman is trying to put an end to a small quarrel with a friend.
 - a Surely the most sensible thing would be to take some independent advice?
 - b Don't be like that. Please!

7. A businessman is trying to persuade fellow workers at a meeting about what the company should do.
 - a You're a load of idiots if you can't understand what I'm driving at.
 - b The best course of action would be to survey our markets for their reactions.

Listed below are some of the structures that can be useful for persuading people to do things. There are many other different expressions which could be added to each set. However, the lists provide an indication of the variety of language that is available. While language used for persuasion is very sensitive to register and context, there is overlap between the lists. Some more informal phrases may be used in formal situations and vice versa. Tone of voice, for example, can also help to make something more or less formal.

- Formal writing (e.g. discursive essay, business letter)

It goes without saying that . . .

One of the most successful ways of ... is

Most experts in the field agree that ...

It cannot be denied that ...

There is every reason to believe that . . .

The advantages of ... strongly outweigh the disadvantages.

My opinion is borne out by research.

The point I am making can be effectively illustrated by an example.

There are three main reasons why I hold this view.

- Formal speech (e.g. at a business meeting)

But surely the best course of action would be to ...

Surely the most sensible thing would be to ...

I really think it would be a pity if we didn't ...

But surely it's in our own interests to ...

How can I persuade you to ...

Can't I persuade you to ...

Couldn't you be persuaded ...

Are you quite sure you won't reconsider?

Are you quite sure you've taken everything into account?

I think you might regret it later if you didn't ...

- Informal speech (e.g. to a friend)

Come on!

Go on!

Don't be like that!

Please!

Go for it!

Can't you just ...

Won't you ..., please.

Please let me ...

Why don't you ...

Do ...

It won't (hurt / take long / cost much)!

Do it for my sake!

Not even for me?

Just this once!

You're not going to let me down, are you?

- Neutral speech

I really think you should ...

Are you really sure you can't ...

Surely you could ...

You'd do well to ...

You'd be well advised to ...

Think it over, at least.

Give it some thought, please.

How can I convince you?

Write a dialogue in which a manager tries to persuade a member of her staff to do something that they are reluctant to do. There should be at least eight exchanges. (10 -15 min.)

Describing trends

There are many ways to describe change. Give the opposite to each of the following: (5 min.)

rise/	increase/
go up/	climb/
shrink/	deteriorate/
get better/	collapse/
hit bottom/	

Managing a personal investment portfolio

Match the term with an appropriate definition: (10 min.)

1 consultant
2 insurance
3 investment
4 investment broker
5 investor 6 pension 7 priority
8 portfolio
9 risk
10 sector
11 stake
12 term insurance

- a) Someone who buys and sells stocks and shares or other types of investment, such as life assurance policies, insurance, etc.
- b) The most important thing.
- c) An area of the economy, e.g. oil, pharmaceuticals, electrodomestic goods.
- d) How safe an investment is.
- e) A part ownership in a company, usually by having shares in it.
- f) A kind of life assurance for a specific time period.
- g) Any attempt to spend money so that you have more money in the future.
- h) A regular amount of money that you get when you stop working because of your age.
- i) The total collection of investments that an individual has.
- j) A specialist who offers advice.
- k) A type of investment which provides protection against accidents.
- l) Someone who invests their money, usually in private companies.

Types of company

There are five main types of legally constituted company. Each type of company has different characteristics. Tick the correct characteristics for each business type, or write 'possibly' if the characteristic could apply. (8 min.)

	SINGLE INDIVIDUAL OWNS COMPANY	TWO OR MORE OWNERS/DIRECTORS	QUOTED ON STOCK EXCHANGE	WORKERS RUN THE COMPANY	UNLIMITED LIABILITY	LIMITED LIABILITY	OWNER IS SELF-EMPLOYED
PUBLIC LIMITED COMPANY							
PRIVATE LIMITED COMPANY							
SOLE TRADER							
PARTNERSHIP							
CO-OPERATIVE							

Phrasal verb cards

Cut into pieces and match the verb with the preposition. One preposition can fit to more than one verb. (5 min.)

take	off
take	on
draw	up
take	up
turn	down
turn	up
bring	in
look	over
run	out of
look	into
call	back

Text

Recruitment is one of my responsibilities. Business has really **taken off** at our company so we need to **take on** more staff. We advertise internally and externally and wait for CVs. Then we **look over** all the CVs and **draw up** a shortlist of candidates for interview. Sometimes we **bring in** a workplace consultant/psychologist to help us choose the best candidate. At the interview we ask a lot of questions, but we have to be careful not to **run out of** time. When we have selected the right candidate we **look into** their background and check their references. If no problems **turn up** we offer them the job. If they would like to **take up** the offer we negotiate pay and conditions and **draw up** a contract. If they **turn down** the offer, we **call** our second choice candidate **back**.

Scrambled sentences

Put into the right order: (10 min.)

1. off/business/last/took/year
2. She seems like a good candidate. Why/take/don't/on/we/her ?
3. In the meeting/up/we/action plan/drew/an
4. The offer was good/took/so/I/up/it
5. Turned/the chairman/down/proposal/my
6. Up/for work/she/almost/turns/late/every day
7. Changes to the tax system/in/be/brought/next year/will

8. I've finished the report. It/could/look/you/before the meeting/over ?
9. Always/run/time/of/we/out
10. Of increasing absenteeism/need/into/the issue/they/to look

Převeď následující věty do trpného rodu.

Např.: Somebody delivered the parcel at 4 o'clock. The parcel was delivered at 4 o'clock. (8 min.)

1. Somebody last saw John getting into a taxi.

.....

2. Somebody published the report last year.

.....

3. Somebody will announce the departure time later on today.

.....

4. They make Fiat cars in Milan.

.....

5. My secretary is typing out the work as we speak.

.....

6. We have sold 10,000 units so far this month.

.....

Doplň následující úryvek z telefonátu těmito obraty: (4 min.)

take a message

hold the line

put me through

give him a call/ring

sorry, being held up

- Hello, this is Geoffrey Barclay here, can you (a) ... to Graham Brown, please?

- Certainly. (b) ... , please. (A few seconds later)

I'm (c) ... but he's ... in a meeting. Can I (d) ... ?

- Yes, can you tell him Geoffrey Barclay from ERGO Ltd called?

He's got my number. I'll (e) ... later.

- Of course, Mr Barclay.

- Thank you.

12 Závěr

Při zpracovávání své diplomové práce jsem čerpala z řady teoretických podkladů. Vzhledem ke skutečnosti, že se již určitou dobu sama zabývám individuální výukou, snažím se tyto názory a návody zúročit a ověřit ve své praxi. Mohu uvést, že mnohé tyto teorie jsou dobré a s jejich využitím se mi vyučuje snadněji. Myslím si, že každý vyučující, který bude zodpovědně přistupovat ke svým žákům, může vycházet z těchto teorií, ale v každém případě si musí najít svůj styl a individuální přístup ke každému jednotlivci. Pokud se mu toto ruku v ruce s pedagogickými, didaktickými a jazykovými znalostmi podaří, bude jeho práce úspěšná, samotní žáci budou spokojeni a daleko snadněji se naučí jazyku.

Jsem přesvědčena o tom, že individuální výuka je velmi užitečná. Vyhledává ji mnoho zájemců, kteří oceňují, že vyučující je zde jen pro něho, že se snaží vyhovět právě a jen jeho potřebám a cílům. Proto i studentův přístup k výuce je zodpovědnější. Práce s ním je i radostná, když učitel/ka vidí žakovu snahu a dosažené výsledky. Přestože je výuka jednotlivců pro lektora velice náročná, a to časově i psychicky, vědomí učitele, že jeho práce je ceněna, je pro něho velkým zadostiučiněním. Ve své praxi hodlám i nadále pokračovat a doporučovat tento typ výuky, protože vidím, že má snaha je zúročena a studentem pochopena. Individuální výuka je pro učitele nejen velkou motivací, ale také závazkem připravit studenta pro jeho potřeby. Pokud se podaří dosáhnout stanoveného cíle, budou spokojeny obě strany.

Mé pedagogické zkušenosti nejsou doposud velké, proto se snažím využít všech dobrých teoretických poznatků. Již nyní však mohu říci, že mě tato práce uspokojuje a naplňuje. V současné době se velice vážně zabývám myšlenkou, že v krátké budoucnosti zřídím svou vlastní jazykovou školu a jsem přesvědčena, že mé úsilí přispěje k provázanosti a snazší komunikaci mezi státy Evropy i celého světa.

Chtěla bych vyjádřit poděkování všem teoretikům, kteří věnují pozornost individuální výuce, protože existuje velmi málo pramenů zabývajících se touto problematikou. Pro každého začínajícího i pokročilého učitele, jenž chce dosáhnout opravdových úspěchů, jsou teoretické zdroje velice cenné a zajisté by bylo potřebné, aby se tomuto oboru věnovalo více zkušených a vzdělaných pedagogů.

Ve své práci jsem se snažila vyjádřit svůj osobní názor na tuto problematiku a dospěla jsem k závěru, že zvládnutí teorie je naprosto nutné. Tomu však musí následovat ověření v praxi a poté dospění k vlastnímu stylu, jenž je o danou teorii opřen ale obohacen o učitelovo osobní poznání, prožitky a výsledky práce.

Cílem této diplomové práce bylo potvrdit či vyvrátit v úvodu stanovené hypotézy.

Jak teoretické zdroje tak výsledky drobného výzkumu **potvrdily mou hypotézu, že individuální výuka je opravdu pro studenta přínosnější**, protože vyhovuje požadavku potřebám jediného studenta, vychází z jedné úrovně znalostí a je řízena studentovým tempem. Výuka jednotlivce umožňuje pracovat na specifických potížích.

Další hypotézou bylo tvrzení, že **individuální přístup přináší vyšší motivaci, což bylo potvrzeno jen zčásti**. Student se může více podílet na organizaci výuky, může dodat vlastní materiál, který je v hodině probírán. Dospělí studenti se chtějí učit, tato potřeba vychází přímo z nich samých. Student není srovnáván s ostatními účastníky kurzu a právě tato skutečnost některým studentům vyhovuje - nejsou stresováni, avšak pro jiné jsou úspěšnější studenti v kurzu hnacím motorem.

Také jsme si měli odpovědět na otázku, **jaké výhody a nevýhody individuální výuka přináší**. Nejvýznamnějšími kladnými stránkami jsou intenzita a koncentrovanost výuky, zápornými pak nemožnost skupinové práce a studentova pracovní vytíženost.

Pevně věřím, že mé drobné přispění anglické metodice bude mít nějaký smysl a že informace v této diplomové práci budou někomu užitečné stejně tak jako jsou mně.

Summary

I chose the topic of this thesis because of personal reasons as well as reasons connected with my profession. I consider the individual teaching a very interesting topic for analysing.

First I wanted to know if the individual approach is really more effective for the student than the common way of teaching. Theory and the analysis of the results of the questionnaires and the controlled dialogues proved the hypothesis that it is more effective because the individual teaching responds to the needs of one person, results from one level of knowledge and it is determined by the student's pace. It enables both the learner and the teacher to concentrate on specific language areas.

Another hypothesis was that the individual approach means higher motivation. It was confirmed only partly. The student may take part in planning the programme of the course and supply his own material for learning. The adult student does want to learn, he/she is driven by the inner motivation. The student is not compared with other participants of the course and this very fact suits to some students – they are not stressed, the others however are motivated by the more successful students in the course.

Our task was also to find advantages and disadvantages of the individual learning and teaching. The most relevant positive features are the intensity of the lesson and the possibility to meet the learner's needs and his lack of time. One of the negative features is the impossibility of the group work.

This diploma thesis brought me really useful information on the individual teaching which I am utilizing and going to utilize in the future. I hope that the gained results will be beneficial for anybody concerned or interested.

BIBLIOGRAFIE

- Andrejevová, G.: Sociální psychologie. Praha: Svoboda, 1984
- Brown, J. D.: Using Surveys in Language Programs, Cambridge: Cambridge University Press, 2001
- Čáp, J.: Psychologie výchovy a vyučování. Praha: Karolinum, 1993
- Ferjenčík, J.: Úvod do metodologie psychologického výzkumu. Praha: Portál, 2002
- Hošnová, R.: Motivace k učení se anglickému jazyku 2006
- Hutchinson, T.: Project English. Oxford: Oxford University Press, 1987
- Hutchinson, T., Walters, A.: English for Specific Purposes. Cambridge: Cambridge University Press, 1987
- Kennedy, C., Bolitho, R.: English for Specific Purposes. London: Macmillan Publishers Ltd., 1984
- London Lite, 11 October 2006
- Maříková, H., Petrušek, M., Vodáková, A.: Velký sociologický slovník. Praha: Karolinum, 1996
- Měšťan, J., Mestan, R.: Jednáme anglicky. Písek: J&M, 2002
- Mojžíšek, L.: Vyučovací hodina. Praha: SPN, 1984
- Pergler, P.: Vybrané techniky sociologického výzkumu. Praha: Svoboda, 1969
- O'dell, F., Broadhead, A.: Objective CAE. Cambridge: Cambridge University Press 2002
- Osborne, P.: Teaching English One to One. London: Modern English Publishing, 1984
- Soars, J. & L.: Headway Pre-intermediate. Oxford: Oxford University Press, 1991
- O'dell, F., Broadhead, A.: Objective CAE. Cambridge: Cambridge University Press 2002
- Rogers, J.: Adults Learning. Buckingham: Open University Press, 1989

SEZNAM POUŽITÝCH INTERNETOVÝCH STRÁNEK:

www.bbc.co.uk

www.britishcouncil.org.tr

www.globaltesol.com

www.onestopenglish.com

www.qub.ac.uk

www.vanderbilt.edu

SEZNAM PŘÍLOH:

Dotazník

Graf č. 1

Graf č. 2

Graf č. 3

Přílohy:

Diplomantka: Michaela Slaninová

Téma diplomové práce: Individuální výuka anglického jazyka u dospělých studentů

DOTAZNÍK

Tento dotazník a údaje vámi vyplněné budou sloužit pro účely mé diplomové práce.

Prosím vás o to, abyste se na několik minut zamysleli nad *individuální výukou*.

Děkuji vám mnohokrát za čas, který tomuto dotazníku věnujete.

1. Ocítl/a jste se v roli individuálního žáka/studenta, učitele individuální výuky (tedy výuky jednoho žáka) nebo v obou rolích? Zaškrtněte prosím správné možnosti.

- Individuální žák/student
 učitel/ka v individuální výuce

2. O jaký předmět výuky šlo?

- jazyk
 jiné předměty Jaké?

3. Jak vám výuka jednoho žáka vyhovuje/vyhovovala?

- velmi, baví/bavilo mě to, žák/vyučující si také chválí/chválil
 průměrně
 upřednostňuji raději klasickou frontální nebo skupinovou výuku
 jiný názor:

4. Co si přesně představujete pod pojmem individuální výuka neboli výuka jednotlivce? Může mít více podob. Je to podle vás spíše (Je možné zaškrtnout více možností. Pokud vás napadne ještě jiná možnost, prosím doplňte ji.):

- doučování
 plnohodnotné vyučování jednotlivce
 týká se začátečníků
 týká se pokročilých studentů
 týká se výuky dětí a mladistvých
 týká se dospělých
 jiné možnosti:

5. Myslíte si, že je individuální výuka pro studenta přínosnější? Proč?

- ano:
- ne:
- jiná možnost:

6. V čem spatřujete výhody výuky jednotlivců?

- výuka se soustředí uje na potřeby pouze jednoho studenta
- výuka je intenzivnější
- žák není srovnáván a stresován ostatními žáky
- jiné výhody:

7. V čem vidíte nevýhody individuální výuky?

- Může nastat problém v komunikaci, střet názorů, žák a učitel si nevyhovují, neshodnou se, omrzí se
- Běžná výuka s více účastníky je zábavnější, podnětnější.
- problém hodnocení žáka
- nemožnost skupinové práce
- jiné nevýhody:

8. Je pro učitele snazší vyučovat jednotlivce? Proč?

- ano
- ne
- přibližně stejně náročné jako skupinová či frontální výuka

9. Týká se podle vás individuální výuka spíše dospělých studentů?

.....

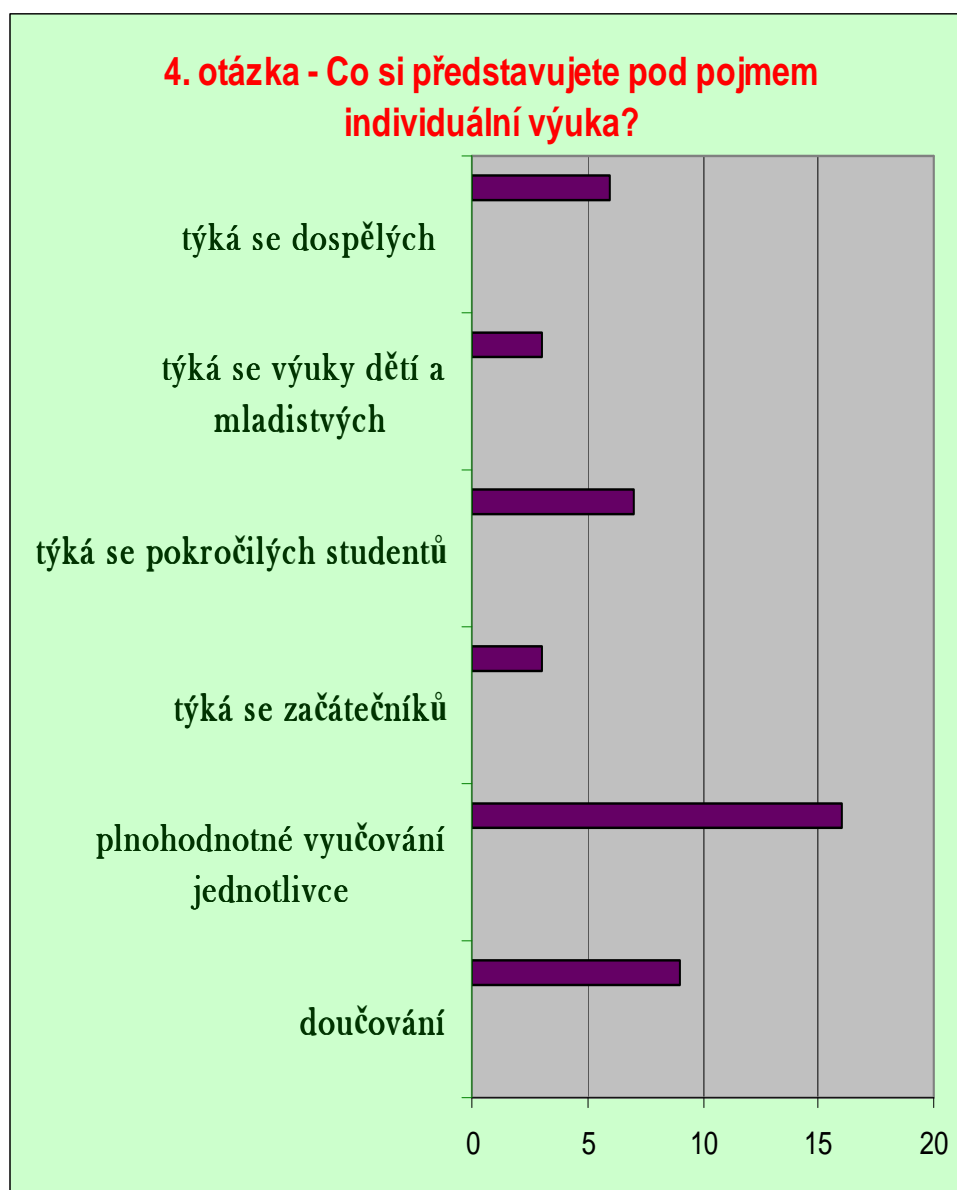
10. Pro vyučující, kteří mají zkušenosti s individuální výukou dospělých: Vyučují se vám dospělí jednotlivci lépe než děti? Proč?

- ano; mají konkrétní potřeby a chtějí se učit, je to jejich vlastní rozhodnutí
- ne; je s nimi těžší pořízení než s dětmi, neposlouchají, myslí si, že všemu rozumí nejlépe
- jiná možnost:

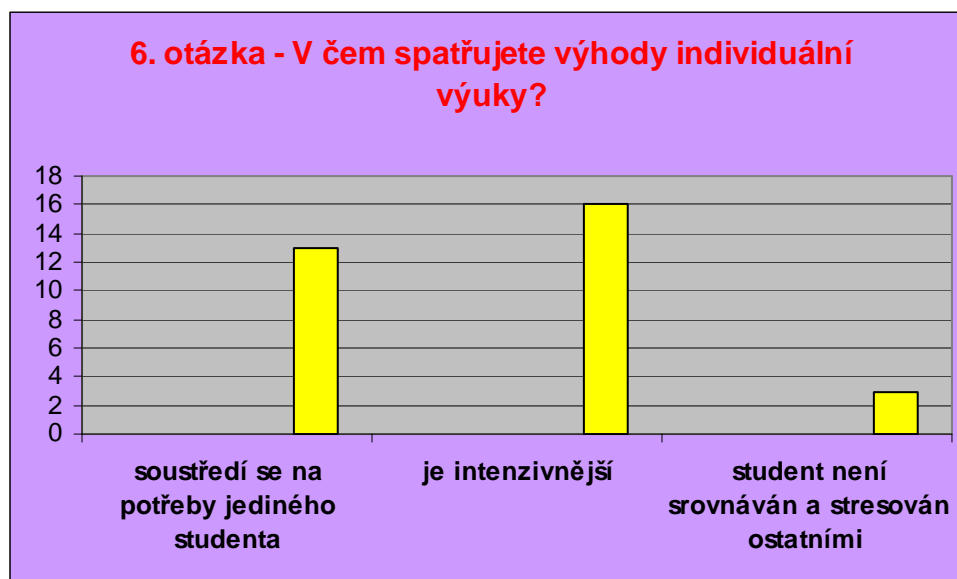
.....

Ještě jednou děkuji za věnovaný čas a přeji krásný den!

Graf č. 1

Graf č. 2

Graf č. 3

